

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
GRĀMATVEDĪBAS INSTITŪTS

**SIA“KORNIČI” FINANŠU ANALĪZE UN FINANŠU
SITUĀCIJAS UZLABOŠANAS IESPĒJAS**

DIPLOMDARBS

Autors: Ludmila Pavlova
Stud.apl. EkGr 030176
Darba vadītājs: lektors Aivars Bite

RĪGA 2009

Anotācija un atslēgvārdi

Diplomdarba mērķis ir novērtēt uzņēmuma SIA "Korniči" finansiālo stāvokli, kurš nodarbojas ar zivju un zivju izstrādājumu mazumtirdzniecību Centrālajā tirgū „Zivju paviljonā”.

Darbs sastāv no divām daļām. Pirmajā daļā tiek aplūkoti finanšu analīzes teorētiskie pamati, to būtība, funkcijas, nepieciešamība, kā arī informācijas bāze.

Otrajā daļā tiek detalizēti novērtēta uzņēmuma finansiālā situācija izmantojot zinātnes metodes un paņēmienus.

Darba izstrādāšanas gaitā tika izmantoti vairāki speciālie literatūras avoti gan latviešu, gan krievu valodā.

Novērtēšanas rezultātā tika atklātas uzņēmuma darbības problēmas, tādas kā: zema likviditāte, pārmērīgi zema rentabilitāte, pašu apgrozāmo līdzekļu trūkums. Autors izvirza savus priekšlikumus to novēršanai un darbības attīstībai.

Atslēgvārdi: 1.finanšu analīze, 2.maksātspēja, 3.rentabilitāte, 4.likviditāte

The summary and keywords

The overall objective of degree work is to analyse a financial state of firm Korniči, which is engaged in retail trade of a fish and fish products in Fish pavilion in the Central market.

Work consists of two parts. The first part is devoted to the theoretical basis of the financial analysis, its basis, functions, necessity, and also information base.

The second part describes detailed analyse of financial state of the enterprise using following methods and ways.

Special literature in Latvian and in Russian languages was used during the work.

As a result of the carried, spent analysis the serious problems in financial activity the enterprise, such as were revealed: low ability to pay on the duties, excessively low profitability, complete absence of own turnaround means. The author has offered the opportunities on their increasing and activity development.

Keywords: 1.financial analyses, 2.paying capacity, 3.profitability, 4.liquidity

Saturs

Ievads.....	5
1. Finanšu analīzes būtība un nepieciešamība uzņēmuma vadībā	8
1.1. Finanšu analīzes mērķis un tās veikšanas principi.	8
1.2. Finanšu analīzes informācijas bāze.	11
1.3. Finanšu analīzes metodes un paņēmieni.	14
2. SIA “Korniči” finanšu darbības analīze	20
2.1. Uzņēmuma attīstības analīze pēdējos 3 gados.	20
2.2. Finanšu informācijas plūsmas organizācija.....	22
2.3. Finanšu pārskatu horizontālā un vertikālā analīze.	23
2.4. Bilances analīze, kas pamatojas uz “bilances zelta likumiem”.	31
2.5. Uzņēmuma finansiālās stabilitātes analīze.	33
2.6. Uzņēmuma likviditātes un maksāspējas analīze.	39
2.7. Uzņēmuma līdzekļu aprites rādītāji.....	44
2.8. Rentabilitātes rādītāji un to analīze.	48
2.9. Uzņēmuma bankrota prognozēšana.....	55
2.10.Uzņēmuma datu salīdzināšana ar citu uzņēmumu rādītājiem.	58
Secinājumi	61
Izmantotā literatūra un avoti.....	65
Pielikumi.....	66
1.pielikums SIA ”Korniči” bilance.....	67
2.pielikums SIA ”Korniči” peļņas vai zaudējumu aprēķins	68
3.pielikums Uzņēmuma un konkurentu bilances par 2007.gadu.....	69
4.pielikums Uzņēmuma un konkurentu peļņas vai zaudējumu aprēķins par 2007.gadu.....	70

Ievads

Intensīvās un straujās pārmaiņas Latvijas ekonomikā, kā arī Latvijas stratēģiskā virzība uz Eiropas Savienības tirgū ir saistītas ar aizvien lielākām pārmaiņām uzņēmējdarbības vidē. No vienas puses, tā palēnām kļūst sakārtotāka, no otras puses, iezīmējas arvien skaudrāks konkurences pieaugums. Tirgus tiek piesātināts, un aizvien grūtāk kļūst darboties, nedomājot par konkurenci, darbības aktivitāti un rentabilitāti. Tātad, tādos apstākļos ļoti liela nozīme ir uzņēmuma finansiālā stāvokļa analīzei.

Jebkura uzņēmuma darbības rezultāti un konkurētspēja ir atkarīgi no vadītāju prasmes, pieredzes un spējas pieņemt pareizus lēmumus. Katrs no šiem lēmumiem var uzlabot vai pasliktināt uzņēmuma saimniecisko vai finansiālo stāvokli. Ir nepieciešams ļoti plašs zināšanas loks, lai veiktu kvalificētu uzņēmuma darbības analīzi. Speciālistam ir jābūt kompetentam šādās zinātņu nozarēs – makro- un mikroekonomikā, tehnoloģijā, grāmatvedības uzskaitē, mārketingā, ražošanas psiholoģijas pamatos. Visu iepriekšminēto zinātņu pamatā ir zināšanas matemātiskajā analīzē, statistikā un ekonometrijā. Mūsdienų apstākļos analīzi nav iespējams veikt, nepielietojot jaunākās datoru tehnoloģijas. Tādējādi, uzņēmuma finanšu un saimnieciskās darbības analīzi var uzskatīt par daudzu zinātņu krustpunktu, piemēram, matemātikas, informātikas, ekonomikas, grāmatvedības uzskaites, tiesību.

Ar zināmiem nosacījumiem var apgalvot, ka finanšu analīzes pamatā ir, tāpat kā tas ir arī finanšu menedžmentā kopumā, īpašs talanta jeb māka strādāt ar finansiāla rakstura informāciju, tajā skaitā ar grāmatvedības datiem – gan ar oficiāliem pārskatiem, gan ar vadības uzskaites datiem. Tirgus ekonomikas apstākļos finanšu analīzes nozīmi uzņēmuma izdzīvošanā un tā darbības rezultātu uzlabošanā ir jāprot atbilstīgi novērtēt.

Uzņēmuma ekonomiskais un finansiālais stāvoklis ir viens no svarīgākajiem uzņēmuma uzticamības kritērijiem. To raksturo līdzekļu izvietošana un izmantošana, kā arī to veidošanas avoti. Tāpēc vadītājam jāprot reāli novērtēt sava uzņēmuma, kā arī partneru un konkurentu finansiālo un ekonomisko stāvokli.

Vispār finanšu analīze ir process, kas balstīts uz uzņēmuma finansiālā stāvokļa un iepriekšējā perioda darbības datu izpēti ar mērķi novērtēt nosacījumus un darbības rezultātus nākotnē. Finanšu analīzes subjekti ir uzņēmuma darbībā ieinteresētie informācijas lietotāji. Katrs analīzes subjekts pēta informāciju, ņemot vērā savas intereses. Kapitāla īpašnieki ir ieinteresēti pārliecināties, cik efektīvi uzņēmuma vadība izmanto uzņēmuma finanšu resursus.

Kreditori un piegādātāji ir ieinteresēti noskaidrot, kādus kreditēšanas nosacījumus noteikt bankas vai komerciālā kredītaņēmējiem.

Finanšu rādītāji pēc būtības atspoguļo uzņēmuma darbību – tie parāda, vai ir sakārtoti mārketinga, ražošanas un pārvaldes jautājumi, kā tiek organizēts darbs, kāda ir kontrole uzņēmumā. Tie ir kā brīdinājuma signāls, kas atklāj problemātiskās vietas uzņēmumā un parasti norāda nebūšanu cēloņus un to novērtēšanas ceļus. Pēc finanšu analīzes, izmantojot uzņēmuma stipro un vājo pušu analīzi, iespējams formulēt konkrētus mērķus, kas vērsti uz konstatēto trūkumu novēršanu vai priekšrocību izcelšanu, un ceļus šo mērķu praktiskai sasniegšanai.

Diplomdarba mērķis ir izanalizēt SIA “Korniči” finansiālo stāvokli, pamatojoties uz ārējiem finanšu datiem, atklāt svarīgas finansiālās darbības problēmas un izstrādāt priekšlikumus tās pilnveidošanai.

Pēc izvirzītā mērķa ir noteikti sekojošie risināmie uzdevumi:

- ✓ speciālajā literatūrā izpētīt uzņēmuma finanšu analīzes metodes un paņēmienus;
- ✓ identificēt un konstatēt SIA “Korniči” bilances, kā arī peļņas un zaudējumu pārskata sastāva un struktūras izmaiņas;
- ✓ veikt SIA “Korniči” finansiālās stabilitātes analīzi;
- ✓ aprēķināt un analizēt likviditātes un maksāspējas rādītājus;
- ✓ aprēķināt un novērtēt līdzekļu aprites rādītājus;
- ✓ analizēt SIA “Korniči”, rentabilitāti;
- ✓ prognozēt bankrota varbūtību;
- ✓ uz analīzes pamata izdarīt secinājums par uzņēmuma finansiālo stāvokli un izstrādāt priekšlikumus tā pilnveidošanai.

Par pētīšanas objektu bija izvēlēta SIA “Korniči”, kas nodarbojas ar zivju un zivju izstrādājumu mazumtirdzniecību Centrālajā tirgū “Zivju paviljonā” no 1999. gada.

SIA “Korniči” ārējās finanšu analīzes veikšanai bija izmantoti sekojošie paņēmieni, metodes un modeļi:

- ✓ horizontālā un vertikālā analīze;
- ✓ finanšu koeficientu analīze;
- ✓ salīdzinošā analīze;
- ✓ Duponta modelis;
- ✓ bankrota prognozēšanas modelis.

Šim diplomdarbam ir divas daļas, vienā no kurām tiek izpētīti finanšu analīzes teorētiski aspekti. Šajā daļā tiek atspoguļoti finanšu analīzes mērķu, uzdevumu, tās informācijas bāzes, kā arī metožu un paņēmienu raksturojums, lai dziļāk paradītu finanšu analīzes būtību

un nepieciešamību ar teorētisko viedokli. Otrajā daļā ir praktiskā daļa, kurā autore veic SIA "Korniči" ārējo finansiālo analīzi par periodu no 2005. gada līdz 2007. gadam. No analīzes iegūta informācija ir lietderīga esošiem un potenciāliem investoriem, piegādātājiem, kā arī kontrolējošām organizācijām. Tomēr lai veiktu padziļinātu (iekšējo) finanšu analīzi, kura būtu lietderīga uzņēmuma vadībai, ir nepieciešama papildus plašāka informācija, bet tas nav iespējams, jo nepieejama iekšējie finanšu dati. Jāņem vērā arī to, ka finanšu pārskati ārējai lietošanai ne vienmēr var dot patiesu informāciju par uzņēmumu, tāpēc nedrīkst pilnīgi pamatoties uz ārējo analīzi.

Par galvenajiem metodiskiem un teorētiskiem pamatiem bija ekonomiskā literatūra. Plašāk izmantotie autori bija Rurāne M., Zelgalve E., Savickaja G.. Kā arī SIA "Korniči" finanšu informācija:

- Bilances par 2005., 2006. un 2007. gadiem;
- Peļņas vai zaudējumu pārskati par 2005., 2006. un 2007. gadiem.

1. Finanšu analīzes būtība un nepieciešamība uzņēmuma vadībā

1.1. Finanšu analīzes mērķis un tās veikšanas principi

Jebkurā biznesa sfērā darba rezultāti ir atkarīgi no finanšu resursu izmantošanas efektivitātes. Tāpēc rūpēm par finansēm ir vislielākā nozīme tirgus ekonomikas situācijā.

Šobrīd aktuālākā tendence pasaulē ir subjektu saimnieciskās darbības finanšu aspektu izvirzīšana pirmajā vietā. Sakarā ar šo tendenci palielinās finanšu analīzes nozīme, kuras saturs ietver komplekso un sistemātisko finansiālā stāvokļa izpēti un formēšanas faktoru finansiālo risku un ieņēmumu prognozes analīzi.

Uzņēmuma finansiālo stāvokli raksturo rādītāju sistēma, kas atspoguļo kapitāla aprites procesa stāvokli un subjekta spēju finansēt savu darbību.

Finansiālais stāvoklis var būt stabils, nestabils un kritisks. Maksātpēja ir uzņēmuma finansiālā stāvokļa ārējā puse, bet finansiālā stabilitāte – iekšējā puse, kura atspoguļo naudas plūsmas, ieņēmumu un izdevumu sabalansēšanu, līdzekļu un avotu formēšanu.

Uzņēmuma finansiālais stāvoklis var pasliktināties vai uzlaboties iekšējo un ārējo faktoru kopuma ietekmē. Uz pirmajiem attiecas menedžmenta kvalitāte un firmas kapitālu stāvoklis. Ārējie faktori ir nodokļu sistēmas, kredītpolitikas, tirgus konjunktūras izmaiņas.

Galvenais finanšu analīzes *mērķis* ir uzņēmumā notiekošo finanšu procesu attīstības tendenču noskaidrošana un izvērtējums. Kā finanšu analīzes rezultāts ir uzņēmuma labklājības, īpašuma, bilances aktīvu un pasīvu, visa kapitāla aprites novērtējums. Menedžerim šī informācija ir vajadzīga, lai izstrādātu adekvātus vadības lēmumus riska samazināšanai un/vai ienesības paaugstināšanai. Investoram šī informācija vajadzīga, lai atrisinātu jautājumu par investēšanas mērķtiecību. Bankām savukārt – lai noteiktu firmas kreditēšanas noteikumus.

Finanšu analīzes konkrētais saturs ir atkarīgs no tā, kādi uzdevumi un ierobežojumi ir izvirzīti analītiķim attiecībā uz informācijas apjomu, laiku, kāds dots analīzei, analītiķa kvalifikāciju. Ņemot vērā šos ierobežojumus, pieņemts izdalīt:

- 1) ekspresanalīzi;
- 2) firmas finansiālā stāvokļa detalizētu analīzi (salīdzinājumā ar ekspresanalīzi, mazāk stingri ierobežojumi laika ziņā, kā arī attiecībā uz citiem resursiem).

Ekspresanalīze sastāv no neliela daudzuma būtisku un viegli nosakāmu rādītāju apstrādes un to monitoringa. To veic partner firmu menedžeri, dodot pamatojumu kontraktiem

Ārējās finanšu analīzes īpatnības ir šādas:

- daudzi analīzes subjekti un informācijas par uzņēmuma darbību izmantotāji;
- analīzes subjektu interešu un analīzes objektu daudzveidība;
- analīzes orientācija tikai uz publiskajiem uzņēmuma pārskatiem;
- maksimāla rezultātu pieejamība.

Galvenais ārējās finanšu analīzes saturs, ko veic uzņēmuma partneri pēc publiskajiem finanšu pārskatiem, sastāv no šādām sastāvdaļām:

- peļņas absolūto rādītāju analīze;
- rentabilitātes relatīvo rādītāju analīze;
- uzņēmuma finansiālā stāvokļa, finansiālās stabilitātes, bilances likviditātēs, uzņēmuma maksātspējas analīze;
- pašu un aizņemtā kapitāla izmantošanas efektivitātes analīze;
- uzņēmuma finansiālā stāvokļa ekonomiskā efektivitātes analīze;
- uzņēmuma finansiālā stāvokļa ekonomiskā diagnostika.¹

Uzņēmuma finanšu analīzes rezultāti ir ļoti svarīgi plaša loka lietotājiem gan iekšējiem, gan ārējiem.

Iekšējiem informācijas lietotājiem, pirmkārt uzņēmuma vadītājiem, īpašniekiem, finanšu analīzes rezultāti nepieciešami lai novērtēt uzņēmuma darbību un lēmumu pieņemšanu uzņēmuma finanšu politikas korekcijai.

Ārējiem informācijas lietotājiem – partneriem, investoriem, kreditoriem – šāda veida informācija ir vajadzīga lai pieņemt lēmumus par konkrēto plānu realizēšanu, kas ir saistīti ar doto uzņēmumu (investēšana, ilgtermiņa līgumu noslēgšana, iegādāšana). Finanšu pārskatu ārējos lietotājus var iedalīt divās grupās:

- lietotāji, kuri ir tieši ieinteresēti uzņēmuma darbības rezultātos, un tie ir: potenciālie un esošie sadarbības partneri, kreditori, valsts kā nodokļu inspektore;
- fiziskas un juridiskas personas, kas nodarbojas ar finanšu pārskatu analīzi, lai aizstāvētu pirmās iepriekšminētās grupas intereses: auditori, finanšu jautājumu konsultanti, vērtspapīru biržas, reģistri, likumdevēji, juristi, prese un informācijas aģentūras, u.c.

Dažādām ieinteresētām grupām ir dažādi ieguldījumi uzņēmuma darbībā un dažāda ieinteresētība uzņēmuma darbības rezultātos. Katrai grupai ir arī savs finanšu analīzes

¹ Rurāne M. *Finansu pārvaldība* – Rīga: Latvijas izglītības fonds, gads nav publicēts, 192. lpp.

objekts. Tabulā 1.1. apkopotas svarīgākās grupas, to ieguldījums un finanšu analīzes objekts.

1.1. tabula

Uzņēmuma finanšu analīzē ieinteresētās grupas¹

Ieinteresētā grupa	Grupās ieguldījums	Prasības	Finanšu analīzes objekts
Īpašnieki	Pašu kapitāls	Dividendes	Darbības finanšu rezultāti; finansiāla stabilitāte
Investori, ieguldītāji	Aizdevu kapitāls	Procenti no ieguldītā kapitāla	Kredībspēja
Uzņēmuma vadība	Vadības prasme, uzņēmējdarbības pārzināšana	Samaksa par darbu, iespējamie procenti no peļņas	Visa uzņēmuma darbība
Strādnieki	Darbs	Atalgojums, sociālās garantijas	Uzņēmuma darbības finansiālie rezultāti
Piegādātājs	Nepārtraukta ražošanas procesa nodrošināšana	Piegādāto preču apmaksā	Uzņēmuma maksātspēja
Klienti	Produkcijas / pakalpojumu realizācija	Produkcijas / pakalpojumu cena	Uzņēmuma darbības finansiālie rezultāti
Valsts	Sabiedrības pakalpojumi	Nodokļu maksājumi	Uzņēmuma darbības finansiālie rezultāti

1.2. Finanšu analīzes informācijas bāze

Lai veiktu uzņēmuma finanšu analīzi, ir nepieciešami uzņēmuma finanšu pārskati par iepriekšējiem periodiem.

Gada pārskatu likumā finanšu pārskats raksturots kā kopums, kas ietver šādus dokumentus:

- bilanci;
- peļņas vai zaudējumu aprēķinu;
- naudas plūsmas pārskatu;
- pašu kapitāla izmaiņu pārskatu;
- pielikumus.

¹ Dūdele A., Korsaka T. *Finansu vadības pamati.*: Mācību līdzeklis. – Rīga: Banku augstskola, 2001, 68. lpp.

Bilance. Šis dokuments atspoguļo firmas finansiālo stāvokli uz attiecīgu datumu – pārskata periodu sākumu vai beigām. Balance parāda firmu kā resursu – aktīvu turētāju, un tie ir vienādi ar avotiem – pašu kapitālu un aizņemto kapitālu (pasīvs).

Peļņas vai zaudējumu aprēķins satur informāciju par operāciju darbības ekonomiskajiem rezultātiem, vadoties no ienākumiem un izdevumiem pārskata gadā, uz kuru pamata tiek noteikta peļņa vai zaudējumi. Izdevumi nodokļa samaksai (uzņēmuma ienākuma nodoklis) attiecināmi uz firmas peļņu, kas gūta no saimnieciskās darbības pārskata gadā un tiek noteikta aprēķinu ceļā, pamatojoties uz likumu “Par uzņēmumu ienākuma nodokli”. Summa, par kādu ienākumi pārsniedz izdevumus, ieskaitot arī izdevumus nodokļa samaksai, tiek saukta par tīro peļņu, tas ir, par peļņu pēc nodokļiem.

Naudas plūsmas pārskats informē pārskata lietotājus par to, cik naudas uzņēmums ir saņēmis, cik un kā izlietojis pārskata periodā. Naudas plūsmas pārskats ir balstīts uz uzņēmuma naudas līdzekļu apriti. Šie pārskati ir pamats ekonomiskajiem lēmumiem, tie atspoguļo uzņēmuma spēju ģenerēt naudu un tās ekvivalentus, ļauj noteikt naudas un tās ekvivalentu ģenerēšanas avotus, kā arī aprēķināt tās saņemšanas laiku un iespējamību. Naudas plūsmas pārskatam ir liela nozīme naudas plūsmas kontrolē, jo peļņa vai zaudējumu aprēķins šo informāciju neatspoguļo.

Pašu kapitāla izmaiņu pārskats rāda, kā mainās līdzekļi, ko īpašnieks ieguldījis firmā, kā arī citu pašu kapitāla sastāvdaļu (rezervju, nesadalītās peļņas) mainīšanos noteiktā laikposmā – pārskata gadā.

Finanšu pārskati un vadības ziņojumi par firmas attīstību pārskata gadā veido firmas gada pārskatu.

Lai pārvaldītu finanses, firma iekšējai izmantošanai var sastādīt bilanci un citu pārskatus jebkurā pārskata perioda starpposmā (par mēnesi, ceturksni), kā arī var darīt to pēc banku pieprasījuma, ja firmai ir kredīta līgums, pēc valsts statistikas komitejas, investoru vai citu institūciju pieprasījuma.

Pārskata perioda starpposmu pārskatos, protams, būs dažas sīkas neprecizitātes, taču tie nezaudēs savu galveno nozīmi – kļūt par firmas kārtējās darbības finansiālā un ekonomiskā stāvokļa analīzes avotu.

Galvenās prasības informācijai, kuru sniedz pārskati, ir tās noderīgums pārskatu lietotājiem. Lai informācija, kas iekļauta pārskatos, būtu noderīga, tai jābūt:

- savlaicīgai;

- patiesai;
- neitrālai;
- saprotamai;
- salīdzināmai.

Savlaicīga informācija palielina savu vērtību un ietekmē pārskatu lietotāju lēmumu pieņemšanu. Informācija ir savlaicīga, ja tā nodrošina perspektīvās analīzes iespēju, t.i., prognozes izstrādāšanu kārtējiem un nākamajiem lēmumiem. Ja informācija nav savlaicīga, tā vairs nespēj ietekmēt attiecīgu lēmumu pieņemšanu.

Patiesa informācija ir dokumentāli pamatota un pārbaudāma. Tai raksturīga rādītāju neitralitāte, jo tā nepakļaujas kādu ārēju, ieinteresētu subjektu iespaidam. Patiesa informācija nesatur kļūdas un saimnieciskās darbības falsificējumus, visi pārskatos iekļautie rādītāji tiek apskatīti no ekonomiskā viedokļa.

Informācijas neitralitāte nozīmē to, ka finanšu pārskatos nav akcenta uz kādas lietotāju grupas interešu apmierināšanu, noradot kaitējumu citai pārskatu lietotāju grupai.

Informācijai ir jābūt saprotamai, lai pārskatu lietotāji bez īpašas profesionālas sagatavotības varētu izprast pārskatu saturu.

Rādītāju salīdzināmība ir nepieciešama, lai, pirmkārt, tos varētu salīdzināt ar analoģisku informāciju par citu uzņēmumu darbību un, otrkārt, lai tiktu saglabāta pēctecība grāmatvedības uzskaites metodēs dotajā uzņēmumā un līdz ar to nodrošināta uzņēmuma darbības rādītāju salīdzināšana par vairākiem pārskatu periodiem.

Finanšu pārskatu analīze ļauj atklāt svarīgākās mijiedarbības un sakarības, kā arī novērtēt tendences.

Pirmajā finanšu analīzes fāzē ir svarīgi “lasīt” finanšu pārskatus. Pārskatu lasīšanas gaitā tiek studēti pārskatos atspoguļotie rādītāji. Ir jānosaka uzņēmuma īpašuma stāvoklis, tā īstermiņa vai ilgtermiņa ieguldījumi aktīvos, pašu kapitāla un aizņemto līdzekļu veidošanas avoti, jānovērtē uzņēmuma sakari ar piegādātājiem, pamatdarbības ieņēmumi un peļņa.

Finanšu pārskatu analīzes galvenais saturs ir finanšu aprēķinu novērtēšana.

Analīzes ietvaros parasti veic:

1. viena gada un vairāku gadu datu salīdzinošu analīzi;
2. datu struktūras analīzi;
3. rādītāju analīzi;
4. atsevišķu problēmu analīzi, piemēram:

naudas līdzekļu apgrozības analīze;

finanšu stāvokļa pārmaiņu analīze;

kritiskā punkta analīze.

Salīdzinošās analīze pamatā ir atsevišķu bilances posteņu finansiālā rezultāta pieauguma vai samazinājuma noteikšana un novērtēšana.

Galveno ekonomisko rādītāju salīdzināšanas par vairākiem gadiem parāda uzņēmuma attīstību.

Bilances, kā arī peļņas vai zaudējumu aprēķina rādītāju struktūras analīzes pamatā ir bilances aktīva un pasīva posteņu un to grupu, kā arī atsevišķu ienākuma elementu novērtēšana. Tā rezultātā iegūst informāciju, kas ļauj spriest par finansiālā rezultāta elementu struktūras pārmaiņām. Īpaša vērtība jāveltī pašu kapitāla un tā struktūras pārmaiņām¹.

1.3. Finanšu analīzes metodes un paņēmieni

Aktīva un produktīva uzņēmējdarbība ne teorētiski, ne praktiski nav iedomājama bez saimnieciski - ekonomisko procesu plānošanas un regulāras sekošanas nospraustā plāna izpildei. Ja reiz uzņēmuma īpašnieki un vadība ir nosprauduši sava biznesa attīstības stratēģiskos mērķus un uzdevumus, noteikti ir jābūt instrumentiem, ar kuru palīdzību būtu iespējams noteikt, kādi ir uzņēmuma darba rezultāti un vai tie ir pietiekoši labi, lai sasniegtu iepriekš izvirzītos mērķus.

Par šādu instrumentu var saukt uzņēmuma ekonomiskās un finanšu analīzes dažādās *metodes un paņēmienus*, kas sniedz iespēju novērtēt uzņēmuma darba rezultātus no visdažādākajiem skatupunktiem un pieņemt lēmumus turpmākai rīcībai.

Pieredzējis analītiķis plaši izmanto analītiskos paņēmienus – ārējo informāciju, informāciju par uzņēmuma un partneru attiecībām, informāciju par ražošanas tehnisko sagatavošanu, ekspert informāciju un citu. Finanšu pārskati nesatur informāciju par uzņēmuma kadriem, mārketinga pasākumiem, kaut gan šīs ziņas palīdzētu pieņemt lēmumu analītiskajā uzdevumā.

Tomēr galvenais faktors ir prasme izanalizēt finanšu atskaites kā informācijas bāzi. Un šī informācija tiek saņemta izmantojot kādu no izstrādātām finanšu pārskatu analīzes metodēm, kuras tiek plaši lietotas visā pasaulē.

Starp tām var izcelt sekojošas :

- Horizontālā metode;
- Vertikālā metode;
- Trenda metode;

¹ Berdnarskis L., Paupa V., Vaikulis J. *Finansu pārskatu analīze*. – Rīga: Latvijas Universitāte, b/g, 61.lpp.

- Salīdzinošā metode;
- Faktoranalīze;
- Finanšu koeficientu metode

Horizontālā (laika) analīze – katras pozīcijas salīdzināšana ar iepriekšējo periodu, kas ļauj noskaidrot bilances posteņu vai to grupu mainīšanās tendences un uz tā pamata aprēķināt izaugsmes tempus.

Vertikālā (struktūras) analīze – kopsummas finanšu rādītāju struktūras noteikšana, izceļot katras pozīcijas ietekmi uz kopējo rezultātu¹.

Finanšu pārskatu vertikālā un horizontālā analīzes papildina viena otru. Tāpēc praksē nereti veido analītiskās tabulas, kas raksturo grāmatvedības atskaišu formas struktūru, kā arī to atsevišķu rādītāju dinamiku. Abi šo analīžu veidi ir īpaši vērtīgi pie rādītāju salīdzināšanas starp uzņēmumiem, jo tas ļauj salīdzināt ļoti atšķirīgas pēc darbības virzieniem un apjomiem uzņēmumu atskaites².

Trenda analīze – katras pārskata pozīcijas salīdzināšana ar iepriekšējiem periodiem un trenda noteikšana. Trendu nosaka kā rādītāju dinamikas pamat tendenci bez gadījuma ietekmes faktoriem un atsevišķu periodu īpatnībām. Ar trenda palīdzību veidojas rādītāju iespējamā nozīmība nākotnē, respektīvi, prognozes analīze³.

Salīdzinošā (telpiskā) analīze – tā ir dažu rādītāju salīdzināšana firmas pašas saimnieciskajā darbībā, firmas meitas uzņēmumos, struktūrvienībās, cehos, kā arī konkrētās firmas rādītāju savstarpējā saimnieciskā salīdzināšana ar konkurentu rādītājiem, ar vidējiem nozaru un vidējiem kopējiem ekonomiskajiem datiem⁴. Šāda veida analīze tiek izmantota ārējās analīze novērtēšanā.

Faktoranalīze – tā ir dažu faktoru (cēloņu) ietekmes analīze un rezultāta kopējo rādītāju, ar determinētā vai stohastiskā paņēmiena palīdzību. Pie tam faktoranalīze var būt gan vērsta taisnā virzienā (analīze kā tāda), t.i., noslēgumā rezultāta rādītājiem sadaloties atsevišķās sastāvdaļās, gan arī analīze var būt vērsta arī atpakaļ virzienā, kad atsevišķi elementi tiek savienoti rezultāta kopējā rādītājā⁵. Šāda veida analīzi izmanto iekšējā analīzē.

¹ Dūdele A., Korsaka T. *Finanšu vadības pamati*.: Mācību līdzeklis. – Rīga: Banku augstskola, 2001, 98. lpp.

² Turpat 41. lpp.

³ Zelgalve E. *Finanšu analīze un tās loma uzņēmuma vadībā*.: mācību līdzeklis. – Rīga: Latvijas Universitāte, 2002, 405.lpp

⁴ Rurāne M. *Finanšu pārvaldība* – Rīga: Latvijas izglītības fonds, b/g, 192. lpp.

⁵ Zelgalve E. *Finanšu analīze un tās loma uzņēmuma vadībā*.: mācību līdzeklis. – Rīga: Latvijas Universitāte, 2002, 34.lpp.

Finanšu koeficientu analīze – dažādas atskaišu formas skaitļu attiecību aprēķins, rādītāju sakarības novērtēšana. Finanšu koeficienti ir pamat bāze uzņēmuma finanšu stāvokļa faktoranalīzei. Šī ir viena no svarīgākajām finanšu analīzes metodēm.

Analītisko koeficientu sistēma ir viens no vadošajiem finansiālā stāvokļa analīzes elementiem, kuru lieto dažādu lietotāju grupas: menedžeri, analītiķi un akciju turētāji, investori, kreditori u. c.

Koeficientu analīze ir sistemātiska attiecību salīdzināšana, izmantojot finanšu pārskatu informāciju, ar mērķi noskaidrot uzņēmuma attīstības likumsakarības un raksturot uzņēmuma finansiālo pozīciju. Koeficientu vai rādītāju analīzē tiek noteiktas nozīmīgas likumsakarības starp diviem finanšu pārskatu komponentiem. Pēc būtības koeficients ir skaitlis, kas iegūts aritmētisko darbību rezultātā no diviem finanšu pārskatu skaitļiem. Tāpēc iespējams aprēķināt ļoti daudzus un dažādus koeficientus. Taču tikai neliels koeficientu skaits ietver svarīgu informāciju par uzņēmuma finansiālo stāvokli. Visbiežāk tiek izceltas piecas rādītāju grupas šādos finanšu analīzes virzienos.

Finansiālās stabilitātes analīze. Ar šo rādītāju palīdzību tiek izvērtēts finansēšanas avotu sastāvs un to mijiedarbības dinamika. Analīze pamatojas uz to, ka līdzekļu avoti atšķiras ar kapitāla cenas līmeni, pieejamības un riska pakāpi u.c.

Likviditātes un maksāspējas analīze. Šīs grupas rādītāji ļauj aprakstīt un izanalizēt uzņēmuma spēju uzņemties atbildību par kārtējām uzņēmuma saistībām. Šo rādītāju aprēķina algoritma pamatā ir ideja par apgrozāmo līdzekļu salīdzināšanu ar īstermiņa pasīviem. Aprēķina rezultātā tiek konstatēts, vai uzņēmums ir pietiekami nodrošināts ar apgrozāmajiem līdzekļiem, kas ir nepieciešami pašreizējo operāciju norēķinos ar kreditoriem. Tā kā dažādiem apgrozāmo līdzekļu veidiem ir dažāda likviditātes pakāpe, tad ir vairāki likviditātes koeficienti.

Līdzekļu aprites analīze. Jebkura uzņēmuma darbība no līdzekļu aprites viedokļa ir process, kur nepārtraukti viena veida aktīvi pārvēršas cita veida aktīvos. Šīs grupas rādītāji rāda, cik intensīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus, lai saražotu produkciju (pakalpojumus) pārdošanai. Rādītāji raksturo saimnieciskā cikla norises ātrumu.

Rentabilitāte analīze. Šīs grupas rādītāji atspoguļo līdzekļu ieguldījuma kopējas efektivitātes novērtējumu. Atšķirībā no aprites rādītājiem šeit notiek abstrahēšanās no konkrēto aktīvu veidiem, un tiek analizēta kapitāla rentabilitāte. Līdz ar to kopējā kapitāla rentabilitāte un pašu kapitāla rentabilitāte ir pamata rādītāji.

Analizējot uzņēmuma rentabilitāti, ir ieteicams izmantot svarīgu analīzes paņēmieni, kuru sauc par **Duponta modeli**. Šis modelis bāzējas uz Duponta formulu

$$(Aktīvu rentabilitāte = \text{Apgrozījuma rentabilitāte} \times \text{Aktīvu aprites ātrums}),$$

kura atspoguļo aktīvu rentabilitātes atkarību ne tikai no realizācijas rentabilitātes, bet arī aktīvu aprites, kā arī parāda atsevišķu posteņu nozīmi:

- aktīvu aprites rādītāja nozīmi aktīvu rentabilitātes konkurētspējas līmeņa nodrošināšanā;
- realizētās produkcijas vai apgrozījuma rentabilitātes nozīmi;
- alternatīvas izvēles iespēju starp realizētās produkcijas rentabilitāti un aktīvu aprites ātrumu, meklējot atbilstošā aktīvu rentabilitātes līmeņa saglabāšanas vai palielināšanas ceļus.

Uzņēmuma stāvokļa un darbības analīze kapitālu tirgū. Šīs analīzes ietvaros tiek salīdzināti rādītāji, kuri raksturo uzņēmuma stāvokli vērtspapīru tirgū: dividendes uz vienu akciju, peļņas uz vienu akciju, akcijas tirgus vērtība u.c. Šādu analīzi veic lielākoties kompānijās, kuras ir reģistrētas vērtspapīru biržās, un pārdod tur savas akcijas. Ikviens uzņēmums, kuram ir brīvi naudas līdzekļi un kurus, savukārt, uzņēmums vēlas ieguldīt vērtspapīros, arī orientējas pēc konkrētās grupas rādītājiem.

Neviens no iepriekšminētiem rādītājiem nedod pietiekoši informācijas par analizējamo objektu, un attiecīgi uz kāda viena koeficienta vai koeficientu grupas pamata nevar spriest par uzņēmuma finanšu stāvokli un darbības efektivitāti. Tikai koeficientu piramīda un to izmaiņas laikā, kā arī salīdzinājums ar nozares vidējiem rādītājiem dod vērtīgu informāciju par uzņēmuma finansiālo pozīciju¹.

Praksē parasti nerēķina visus vienā grupā ietilpstošos iespējamus koeficientus. Pilnvērtīgai analīzei pietiek ar relatīvi nelielu koeficientu skaitu, jo papildu rādītāju aprēķināšana lieki sarežģīt veicamo analīzi.

Pirmās norādes uz uzņēmuma grūtībām var izpausties tieši kā finanšu rādītāju pasliktināšanās, piemēram, peļņas samazināšanās, apgrozījuma kritums, pieaugusi atkarība no parādsaistībām, būtiskas izmaiņas preču krājumos vai apgrozāmā kapitāla samazināšanās. Tādēļ ir svarīgi izvēlēties pareizos analizējamus finanšu koeficientus, gan ierobežojot nepieciešamos aprēķinus, gan parādot izvēlēto rādītāju izskaidrojumu vienkāršu un viegli uztveramu. Izvēlētajiem koeficientiem jābūt būtiskākajiem, lai dotu paredzēto ieskatu uzņēmuma darbība.

Finanšu koeficientu aprēķins pats par sevi nedod pietiekamu informāciju par uzņēmuma finansiālo stāvokli. Lai analizētu uzņēmuma finansiālo stāvokli, izmantojot koeficientu analīzes rezultātus, nepieciešams aprēķinātos koeficientus salīdzināt ar kādu bāzi. Par salīdzināšanas bāzi var kalpot:

- 1) vispārpieņemtie parametri;
- 2) nozares vidējie rādītāji;

¹ Ковалев В.В. *Введение в финансовый менеджмент*. Москва.: Финансы и статистика, 2000, стр.50

- 3) iepriekšējo gadu analogiskie rādītāji;
- 4) konkurējošo uzņēmumu rādītāji;
- 5) kādi citi analizējamā aprēķina rādītāji;

Katras salīdzināšanas bāzes izmantošanai ir savas priekšrocības un trūkumi:

1. Tikai dažiem koeficientiem eksistē normas vai vispārpieņemtie parametri. Turklāt uzņēmuma rādītāju atšķirība no vispārpieņemtām normām var būt saistīta ar nozares specifiku, ekonomiskās vides attīstības specifiku vai arī ar sezonalitātes ietekmi.
2. Pašlaik kā Itālijā tā arī Latvijā nav iespējams iegūt ticamu informāciju par nozares vidējiem rādītājiem. Ir iespējams iegūt datus tikai par dažu uzņēmumu vidējiem datiem, kas var kalpot kā orientējošie rādītāji.
3. Uzņēmuma rādītāju salīdzināšana ar pašu rādītājiem dod iespēju konstatēt tikai paša uzņēmuma attīstības virzienu un nedod nekādu informāciju par uzņēmuma vietu nozarē un salīdzinājumā ar konkurentiem.
4. Par konkurējošo uzņēmumu ir iespējams iegūt tikai publicētos datus, kuri var nebūt pietiekami detalizēti, lai veidotu informācijas bāzi rādītāju salīdzināšanai.
5. Jebkura cita analizējamā uzņēmumā rādītāji ietver uzņēmuma specifiku informāciju, kas ietekmē arī rādītājus.

Uzņēmuma neveiksmīgas vadīšanas likumsakarīgs rezultāts ir tā **bankrots**. Bankrota stāvoklī uzņēmums nenonāk īsā mirklī un bez svarīgiem iemesliem, kas šo stāvokli izraisījuši. Iespējamo bankrotēšanu var prognozēt, paredzēt un novērst. Bankrota iestāšanās iespējamību ar lielu varbūtības pakāpi ļauj noteikt mūsdienās izstrādātās prognozēšanas metodes.

Uzņēmuma finanšu vadītāja uzdevums ir identificēt, kura no maksātnespējas prognozēšanas metodēm ir lietderīgākā konkrētajā situācijā.”¹

Pašlaik pastāv vairāki bankrota prognozēšanas modeļi:

- ✓ Altmana piecu faktoru modelis
- ✓ Altmana modificētais modelis
- ✓ Altmana divu faktoru modelis
- ✓ Taflera un Tišova modelis
- ✓ Lisa modelis
- ✓ Springeita četru faktoru modelis
- ✓ Latvijas modelis u.c.

Nemot vērā, ka Altmana Z modelis tika izstrādāts, pamatojoties uz amerikāņu uzņēmumu datiem par laika periodu no 1946. līdz 1965. gadam, tā pilnīgi neierobežota

¹ Mavļutova I. Uzņēmumu maksātnespējas prognozēšanas metodika *Žurnāls „Balance”*, 2007. 1 (157), 14.lpp.

izmantošana mūsdienās nav iespējama nevienas valsts ekonomikā. Tāpēc finansisti uzsāka jaunu modeļu izstrādāšanu, un tos pielāgoja vietējiem reālajiem apstākļiem.¹

Rīgas Tehniskajā universitātē bankrota iespējamības prognozēšanai tika izstrādāts Latvijas apstākļiem atbilstošs Z modelis, tomēr, pēc pašu autoru atzinuma, tajā nav ņemtas vērā nozaru īpatnības un modelis izstrādāts, pamatojoties uz nelielu uzņēmumu izlases kopu.

$$Z = -2,4 + 2,5K_1 + 3,5K_2 + 4,4K_3 + 0,45K_4 + 0,7K_5$$

Kur:

K_1 – neto apgrozāmais kapitāls / kopējie aktīvi;

K_2 – nesadalītā peļņa / kopējie aktīvi;

K_3 – peļņa pirms nodokļiem / kopējie aktīvi;

K_4 – pašu kapitāls / kopējie aktīvi;

K_5 – neto apgrozījums / kopējie aktīvi

Kritēriji:

$Z < 1,80$ – ļoti liela bankrota iespējamība;

$1,81 < Z < 2,7$ – bankrots ir iespējams;

$Z > 3,0$ – bankrota iespējamība nepastāv vai arī ir ļoti zema

¹ Mavļutova I. Uzņēmumu maksātspējas prognozēšanas metodika *Žurnāls „Balance”*, 2007. 1 (157), 15.lpp.

2. SIA “Korniči” finanšu darbības analīze

2.1. Uzņēmuma attīstības analīze pēdējos 3 gados

SIA “Korniči” tika dibināta kā sabiedrība ar ierobežotu atbildību 2005.gada 16. janvārī, kuras mērķis ir peļņas ieguves nolūkā veikt uzņēmējdarbību.

Uzņēmuma galvenais darbības virziens ir zivju un zivju izstrādājumu mazumtirdzniecība Centrālajā tirgū, Zivju paviljonā. Tas ir ļoti izdevīgs izvietojums, kas neapšaubāmi sekmē uzņēmuma attīstību. SIA “Korniči” tirdzniecības vieta atrodas pašā Rīgas centrā, kur vienmēr ir daudz cilvēku. Zivju paviljonā var satikt netikai vietējus pircējus, bet arī ārzemju tūristus, kuri labprāt pērk zivju izstrādājumus.

Firma piedāvā plašu zivju produkcijas sortimentu: nefasētas, fasētas saldētas zivis, polietilēna un vakuuma iepakojumā, atdzesētas zivis no Baltijas un Norvēģu jūrām, kā arī saldūdens zivis. Zivju kulinārijas un zivju konservu bagātais sortiments kūpinātas un kaltētas zivis. Pārdomāts izcenojums un sortiments atbilst jebkurai pircēja gaumei un iespējām. Jau pašā firmas tirdzniecības vietas darbības sākumposmā tā piesaistīja daudz pircēju. Firmas tirdzniecības vieta atbilst visām prasībām un normām kādas pieprasa zivju produkcijas tirdzniecībai.

Pircēju kvalitatīva un laipna apkalpošana, detalizētie paskaidrojumi par zivju vai zivju produkcijas uztura īpašībām, iepazīstināšana ar zivju produkcijas sagatavošanas dažādiem variantiem un tirdzniecības vietas elegantais dizains atstāj labu iespaidu uz apmeklētājiem.

Sākumā SIA “Korniči”, bija 2 dibinātāji:

Normunds Damme, kurš ieguldīja 100% no 10 kapitāla daļu kopējās vērtības (Ls 1000).

Aleksejs Glisanovs, kurš arī ieguldījis 100% no 10 kapitāla daļu kopējās vērtības (Ls 1000).

Bet 2006. gada 26. jūnijā, sakarā ar to, ka Normunds Damme pārdeva visas viņam piederošās SIA “Korniči” statūtu fonda daļas Aleksejam Glisanovam, tādēļ viņš izstājas no sabiedrības dalībnieku sastāva. 2006. gada 10. jūlijā bija izdarīts reģistrācijas ieraksts Uzņēmumu reģistra žurnālā par SIA “Korniči”, sakarā ar Normunda Dammes atbrīvošanu no direktora amata un Alekseja Glisanova iecelšanu direktora amatā. Tagad uzņēmumam ir viens īpašnieks, ar 100% balsstiesībām.

Pamatojoties uz iepriekšējo gadu peļņas un zaudējumu aprēķiniem un bilancēm (sk. pielikumi), var secināt, ka 2005. gadā SIA “Korniči” neto apgrozījums bija 70560 Ls.

Uzņēmums gadu beidzis ar 431 Ls lielu peļņu. 2006. gadā neto apgrozījums palielinājās līdz 167174 Ls, bet sakarā ar to, ka bija ļoti lielas izmaksas, uzņēmums 2007. gadu beidzis ar 2135 Ls zaudējumu. Izmaksu atšifrējums var redzēt paskaidrojumā pie peļņas un zaudējumu aprēķina (2. pielikums). Līdz ar to strauji samazinājās pašu kapitāls no 2431 Ls līdz 296 Ls, un tas bija ļoti negatīvs moments. Vispār 2006. gads bija ļoti grūts uzņēmuma dzīvē un attīstībā. 2007. gadā uzņēmuma neto apgrozījums jau sastādīja 170608 Ls. Šo palielinājumu var izskaidrot ar to, ka bija paaugstinātas cenas uz zivju izstrādājumiem. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas samazinājās līdz 127200 Ls, un arī samazinājās pārdošanas izmaksas līdz 32992 Ls. Līdz ar to 2007. gadu uzņēmums beidzis ar 886 Ls peļņu un sakarā ar to, pašu kapitāls palielinājās līdz 1182 Ls. Uzņēmuma attīstībā preču krājumiem ir pozitīva tendence samazināties. 2005. gadā tie bija 20139 Ls, 2006. gadā – 12136 Ls un 2007. gadā – 11242 Ls.

SIA “Korniči” darbību un attīstību ietekmē dažādi faktori, no kuriem uzņēmumu tieši ietekmējošie ir:

- ✓ **piegādātāji** – lai nonāktu atkarībā no neliela piegādātāju skaita, uzņēmums priekšroku dod sadarbībai ar vairākiem piegādātājiem;
- ✓ **starpnieki** – bankas, apdrošināšanas aģentūras u.c.;
- ✓ **pircēji** – visnozīmīgākais faktors;
- ✓ **konkurenti**, kurus ir ļoti daudz Centrālajā tirgū;
- ✓ **saskares auditorija** – finanšu institūcijas, prese, valdības un pašvaldību institūcijas;
- ✓ **likumdošana.**

Uzņēmumu netiešie ietekmējošie faktori ir:

- ✓ **demogrāfiskie rādītāji;**
- ✓ **starptautiskās attiecības;**
- ✓ **zinātnes un tehnikas attīstības līmenis;**
- ✓ **valsts politika;**
- ✓ **nodarbinātība vai bezdarbs sabiedrībā;**
- ✓ **kultūra;**
- ✓ **iedzīvotāju pirktspēja**, kas ir atkarīga no darba algas pieauguma, cenu izmaiņām, kredītu saņemšanas noteikumiem un iedzīvotāju ietaupījumiem;
- ✓ **nodokļu politika;**
- ✓ **inflācija.**

Vēl ir arī citi pieprasījumu ietekmējošie faktori. Zivju produkcija visvairāk tiek pirktā svētkos. Īpaši liels pieprasījums ir Ziemassvētkos un Līgo dienās, kā arī piektdienās,

sestdienās un svētdienās, salīdzinot ar citām dienām. Arī skaistās, saulainās dienās paviljonā iegriežas vairāk pircēju, nekā drūmās, lietainās dienās.

Kā redzams, uzņēmuma attīstība ir cieši saistīta ar daudziem ietekmējošiem faktoriem, bet ne tikai ar uzņēmuma vadības spējām un iemaņām.

Tuvākajā laikā SIA "Korniči" plāno veikt uzņēmējdarbību vadoties pēc sekojošiem principiem:

- nemainīt pēc būtības jau izveidoto uzņēmuma darbības struktūru;
- turpināt visu tradicionālo uzņēmuma darbības veidu pilnveidošanu;
- palielināt produkcijas sortimentu, lai pilnīgāk apmierinātu pircēju vajadzības un piesaistītu jaunus klientus.

Firmas politika tiek veidota uz ilglaicīgu un savstarpēji izdevīgu sadarbību ar pastāvīgajiem partneriem, bet tajā pašā laikā firmu interesē katrs jaunais piedāvājums no potenciālajiem piegādātājiem.

SIA "Korniči" turpinās savu pamatdarbību, bet ir iespējams, ka arī papildinās to ar jauniem darbības virzieniem, kuri ir atspoguļoti statūtos.

2.2. Finanšu informācijas plūsmas organizācija

SIA "Korniči" finanšu vadības funkcijas veic ģenerāldirektors, komercdirektors, galvenā grāmatvede un grāmatvede.

Neskatoties uz savstarpējām saitēm starp finanšu vadību un grāmatvedību, katrai ir atšķirīgas funkcijas. Grāmatvedība apstrādā un interpretē informāciju par uzņēmuma saimnieciskās darbības rezultātiem, bet finanšu vadības galvenais uzdevums ir uzņēmuma finanšu līdzekļu vadība.

SIA "Korniči" finanšu vadības sistēmā strādājošais personāls veic vairākas funkcijas:

- ✓ nodrošina finansiālo darbību (finansiālo resursu izlietošanu un peļņas gūšanu) uzņēmumā;
- ✓ izstrādā uzņēmuma attīstības finanšu programmas;
- ✓ izstrādā uzņēmumam finansiālo pasākumu plānu;
- ✓ piedalās uzņēmuma biznesa plāna izstrādāšanā;
- ✓ veic finanšu norēķinus ar dažādiem piegādātājiem, pircējiem, banku, nodokļu dienestiem;
- ✓ nodrošinās pret finansu risku;

- ✓veic normatīvās pašizmaksas aprēķinus, kā arī šo aprēķinu salīdzināšanu ar faktisko pašizmaksu;
- ✓analīze finansiāli komerciālo darbību;
- ✓kārtu grāmatvedību un statistisko uzskaiti finansu jomā, sastāda bilances un atbilstošos finansu pārskatus;
- ✓sastāda un kontrolē naudas plūsmas;
- ✓sastāda un realizē finansējuma plānus;
- ✓veic visu maksājumu noformēšanu;
- ✓vada finansiālās attiecības ar partneriem.

Uzņēmuma finanšu vadības sistēmā strādājošā personāla veicamos pienākumus reglamentē amata apraksti. Aprakstos norādīti galvenie darba pienākumi un atbildība.

Grāmatvedības sistēmu uzņēmumā raksturo apstiprinātā grāmatvedības organizācijas metodika, kura sastādīta pamatojoties uz spēkā esošajiem ārējiem normatīvajiem aktiem.

Iekšējās kontroles sistēma SIA "Korniči" ir vadības pieņemtais organizācijas plāns, kā arī visas metodes un procedūras, kuras nepieciešamas vadības mērķa sasniegšanai tiktāl ciktāl tas ir iespējams, nodrošinot kārtīgu un efektīvu uzņēmējdarbības vadīšanu, ieskaitot vadības politiku, līdzekļu saglabāšanu, krāpšanas un kļūdu aizkavēšanu un atklāšanu, grāmatvedības ierakstu precizitāti, pilnīgumu un savlaicīgu finanšu informācijas sagatavošanu.

Iekšējās kontroles sistēma ir nepieciešama, lai sasniegtu šādus vispārējos mērķus:

- ✓īpašuma saglabāšana;
- ✓finanšu uzskaites precizitātes un ticamības nodrošināšana;
- ✓uzņēmuma saimnieciskās darbības atbilstība likumdošanas normām;
- ✓sekošana uzņēmuma darbības stratēģijai.

Pirmie divi mērķi veido grāmatvedības iekšējo kontroli. Pēdējie divi mērķi – administratīvo kontroli.

Uzņēmums savā darbībā izmanto finanšu, darba, materiālu un informācijas resursus, kuri vienlaikus ir arī kontroles objekti. Finanšu resursi ir galvenais uzņēmuma kontroles objekts, jo visiem minētajiem resursiem ir noteikta vērtība un līdz ar to tiek kontrolēti ne tikai finanšu resursi kā tādi, bet arī pārējie resursi naudas izteiksmē.

2.3. Finanšu pārskatu horizontālā un vertikālā analīze

SIA "Korniči" finanšu pārskatu horizontālās un vertikālās analīzes veikšanā, bija izmantots uzņēmuma :

- ❖ bilances (1. pielikums);
- ❖ peļņas un zaudējumu pārskata (2. pielikums);

Ka arī izmantoja paskaidrojumu pie bilances un peļņas vai zaudējumu pārskata; naudas plūsmas pārskatu; pašu kapitāla izmaiņu pārskatu.

Horizontālās analīzes gaitā tiek aprēķinātas bilances un peļņas vai zaudējumu pārskata pozīciju izmaiņu absolūtās vērtības un izmaiņas procentos attiecībā pret bāzes gadu. Par bāzes gadu tiek izvēlēts 2005. gads.

Vertikālās analīzes mērķis ir noteikt bilances un ieņēmumu/izmaksu struktūru un to izmaiņu dinamiku 2005.-2007.gados. Analīzes gaitā tiek savstarpēji salīdzināti dati viena pārskata ietvaros. Vertikālā analīze sniedz labāku priekšstatu par darbībā iesaistītiem pamatelementiem. Vertikālā analīze ļauj konstatēt izmaiņas uzņēmuma līdzekļu, līdzekļu avotu un izmaksu struktūrā, salīdzinot datus par vairākiem periodiem.

2.1. tabula

SIA "KORNIČI" bilances rādītāju horizontālā analīze

AKTĪVS	2005, Ls	2006, Ls	2007, Ls	Izmaiņas 2006 pret 2005		Izmaiņas 2007 pret 2006	
				Ls	%	Ls	%
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI							
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	1373	1076	2208	-297	-27.6	1132	105.2
<i>Ilgtermiņa ieguldījumi kopā</i>	1373	1076	2208	-297	-27.6	1132	105.2
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI							
I. Krājumi							
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	374	262	158	-112	-42.7	-104	-39.6
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	19765	11874	11073	-7891	-66.5	-801	-6.7
Avansa maksājumi par precēm	-	-	11	-	-	11	-
Krājumi kopā	20139	12136	11242	-8003	-65.9	-894	-7.3
II. Debitori							
Pircēju un pasūtītāju parādi	1486	1602	1498	116	7.8	-104	-6.4
Citi debitori	1000	1989	801	989	98.9	-1188	-59.7
Nākamo periodu izmaksas	60	691	569	631	1052.7	-122	-17.6
Debitori kopā	2546	4282	2868	1736	68.2	-1414	-33.0
IV. Naudas līdzekļi (kopā)	1533	93	6512	-1440	-1548.0	6419	6902.1
<i>Apgrozāmie līdzekļi kopā</i>	24218	16511	20622	-7707	-46.7	4111	24.9
Aktīvs kopā	25591	17587	22830	-8004	-45.5	5243	29.8
PASĪVS							
1. PAŠU KAPITĀLS							
Daļu kapitāls	2000	2000	2000	0	-	0	-
Iepriekšējo gadu nesadalīta peļņa	0	431	-1740	431	431.0	-2171	-503.7
Pārskata gada nesadalītā peļņa	431	-2135	886	-2566	-595.4	3021	141.5
<i>Pašu kapitāls kopā</i>	2431	296	1182	-2135	-721.3	886	299.3
3. KREDITORI							
II. Īstermiņa kreditori							
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	17168	10297	19293	-6871	-66.7	8996	87.3
Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	315	325	837	10	3.2	512	157.5

Pārējie kreditori	5677	6669	1518	992	17.5	-5151	-77.2
Īstermiņa kreditori kopā	23160	17291	21648	-5869	-33.9	4357	25.2
Kreditori kopā	23160	17291	21648	-5869	-33.9	4357	25.2
Pasīvs kopā	25591	17587	22830	-8004	-45.5	5243	29.8

Pamatojoties uz 2.1. tabulas datiem, var izdarīt šādus secinājumus:

1) 2007. gadā uzņēmuma aktīvi palielinājušies par 29.8 % (5243 Ls), salīdzinot ar 2006. gadu, kas liecina par firmas saimnieciskās darbības paplašināšanos;

2) aktīvu palielināšanās notikusi vienlaikus ar to iekšējām pārmaiņām: par 105.2 % (1132 Ls) palielinājušies ilgtermiņa ieguldījumi un vienlaikus par 24.90 % (4111 Ls) palielinājušies apgrozāmie līdzekļi.

3) Ilgtermiņa ieguldījumu vērtības palielināšanās kopumā notikusi sakarā ar pamatlīdzekļu vērtības pieaugumu, kas liecina par to, ka 2006.gadā nebija iegādāti pamatlīdzekļi, bet 2007. gadā bija izdarīti ieguldījumi jaunu pamatlīdzekļu iegādē.

4) Visos apgrozāmo līdzekļu postežos vērojama samazināšanās, izņemot naudas līdzekļus. Tie palielinājušies par 6902.15 % (6419 Ls). Tas ir visaugstākais dinamikas rādītājs attiecībā uz citiem aktīviem, un tieši sakarā ar naudas līdzekļu palielinājumu notikusi apgrozāmo līdzekļu kopējais pieaugums.

5) Par pozitīvu tendenci un priekšnoteikumu finansiālās darbības uzplaukumam jāuzskata krājumu un mazāk debitoru samazinājumi. 2006.gadā krājumi samazinājušies par 65.9% (8003 Ls) un 2007.gadā vēl par 7.37 % (894 Ls). Debitori samazinājušies par 33.02 % (1414 Ls), bet tomēr 2006.gada beigās tie bija divreiz lielāki.

6) Pozitīvas tendences ir vērojamas pašu kapitālā, uzņēmumam strādājot ar peļņu, pašu kapitāls ir pieaudzis par 299.32 % (886 Ls) salīdzinājumā ar 2006.gadu.

7) Šajā pašā laikā par 25.20 % (4357 Ls) ir palielinājušies īstermiņa kreditori un kreditori kopumā, jo uzņēmumam pagaidām nav ilgtermiņa kreditoru. Šis palielinājums tiek saistīts ar parādu piegādātājiem un darbuzņēmējiem pieaugumu par 87.37 % (8996 Ls), kā arī ar nodokļu un sociālās nodrošināšanas maksājumu pieaugumu par 157.54 % (512 Ls).

Lai iegūtu pilnīgāku priekšstatu par uzņēmuma attīstību analīzes periodā ir ieteicams veikt arī peļņas un zaudējumu pārskata horizontālo analīzi.

2.2.tabula

SIA "KORNIČI" peļņas vai zaudējumu aprēķina horizontālā analīze

Rādītāju nosaukums	2005, Ls	2006, Ls	2007, Ls	Izmaiņas 2006 pret 2005		Izmaiņas 2007 pret 2006	
				Ls	%	Ls	%
Neto apgrozījums	70560	167174	170608	96614	136.9	3434	2.0
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	51105	136153	127200	85048	166.4	-8953	-6.5
Bruto peļņa vai zaudējumi	19455	31021	43408	11566	59.5	12387	39.9
Pārdošanas izmaksas	13177	34428	32992	21251	161.3	-1436	-4.1
Administrācijas izmaksas	5467	7514	9443	2047	37.4	1929	25.6
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi		1	266	1	100	265	26500
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	300		220	-300	-100	220	-
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	511	-10920	1019	-11431	-2238.0	11939	109.3
Ārkārtas ieņēmumi		9000		9000	100	-9000	-100
Ārkārtas izmaksas		215	4	215	100	-211	-98.1
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	511	-2135	1015	-2646	-517.8	3150	147.5
Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu	80		129	-80	-100	129	100
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	431	-2135	886	-2566	-595.4	3021	141.5

Veiktie aprēķini ļauj secināt, ka:

- uzņēmumam jau otrajā darbības gadā strauji pieauga apgrozījums par 136.9% (96614 Ls), kas liecina par to ka uzņēmumam ātri izdevas „iekārot” klientus, bet tāja paša laikā redzāms ka pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas pieauga vēl vairāk par 166.4% (85048 Ls) un rezultātā uzņēmums 2006.gadu noslēdza ar zaudējumiem. Bet 2007.gadā vērojams samazinājums par 6.5% (8953Ls) pārdotās produkcijas ražošanas izmaksās, palielinoties apgrozījumam par 2.0% (3434 Ls), tas liecina ka uzņēmuma vadība iemācījās izvēlēties arī lētākas iegādes cenas, nemazinot produkcijas kvalitāti. Rezultātā peļņa pieauga par 141.5% (3021 Ls).
- pārdošanas izmaksas samazinājušas par 4.17 % (1436 Ls), sakarā ar nomas maksas par tirdzniecības stendiem samazinājumu;
- administrācijas izmaksas pieaugušas par 25.67 % (1929 Ls). Šis pieaugums īpaši bija atkarīgs no sekojošo izdevumu paaugstināšanu:

- ❖ *tekošo remontu;*
- ❖ *sakaru izdevumiem;*
- ❖ *gada pārskata un revīzijas izdevumiem;*
- ❖ *administrācijas personāla atalgojumu un administratīvā personāla sociālo apdrošināšanu;*

Veicot bilances vertikālo analīzi, visi bilances posteņi tiek izteikti procentos no aktīvu kopsummas.

2.3. tabula

SIA "KORNIČI" grāmatvedības bilances vertikālā analīze

AKTĪVS	2005, %	2006, %	2007, %
1. ILTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	5.36	6.12	9.67
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	5.36	6.12	9.67
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	1.46	1.49	0.69
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	77.23	67.52	48.5
Avansa maksājumi par precēm	-	-	0.048
Krājumi kopā	78.70	69	49.24
II. Debitori			
Pircēju un pasūtītāju parādi	5.82	9.11	6.56
Citi debitori	3.91	11.31	3.5
Nākamo periodu izmaksas	0.21	3.93	2.49
Debitori kopā	9.94	24.35	12.56
IV. Naudas līdzekļi (kopā)	6.0	0.53	28.52
Apgrozāmie līdzekļi kopā	94.61	93.88	90.33
Aktīvs kopā	100	100	100

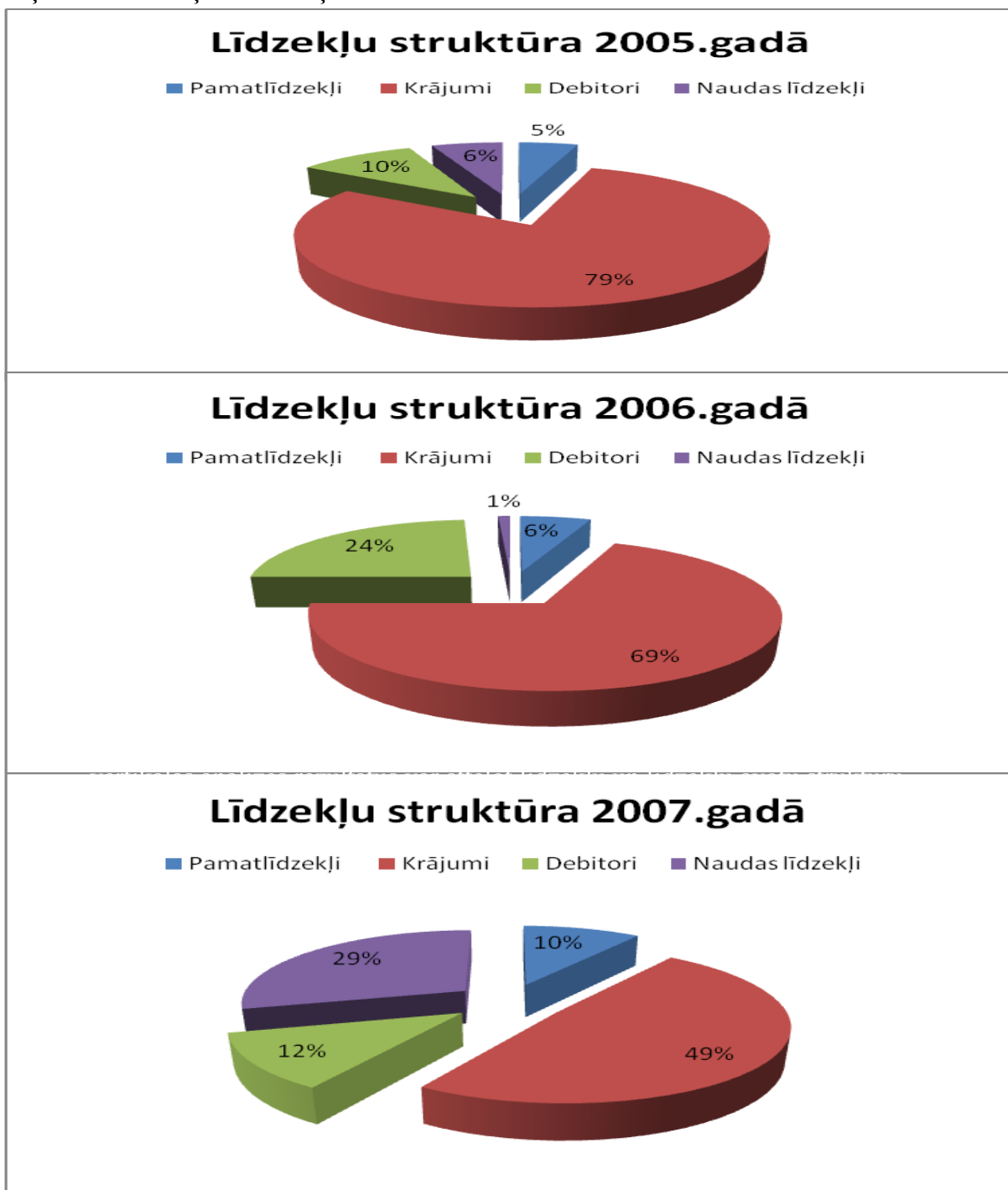
PASĪVS			
1. PAŠU KAPITĀLS			
Daļu kapitāls	7.8	11.37	8.80
Iepriekšējo gadu nesadalīta peļņa	-	2.45	-7.62
Pārskata gada nesadalītā peļņa	1.7	-12.14	3.89
Pašu kapitāls kopā	9.50	1.68	5.18
3. KREDITORI			
II. Īstermiņa kreditori			
Parādi piegādātājiem un darbuizpildītājiem	67.09	58.55	84.51
Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	1.23	1.88	3.67
Pārējie kreditori	22.18	37.92	6.65
Īstermiņa kreditori kopā	90.50	98.32	94.82
Kreditori kopā	90.50	98.32	94.82
Pasīvs kopā	100	100	100

Pēc bilances rādītāju strukturālajām pārmaiņām var izsekot saimnieciski finansiālās darbības norisēm uzņēmumā. No datiem redzams, ka pieaug ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvars. Šis pieaugums saistīts ar pamatlīdzekļu īpatsvara pieaugumu, jo SIA "Korniči" ilgtermiņa ieguldījumi sastāv tikai no pamatlīdzekļiem.

Labvēlīgas tendences ir vērojamas krājumu sastāvā, kuri ir samazinājušies divu gadu laikā par 29.46 %, un debitoru īpatsvar arī nav liels bilancē . Naudas līdzekļu īpatsvars pieaug par 27.99 % un tas ir uzņēmumam ļoti labvēlīgi . Kopumā apgrozāmo līdzekļu īpatsvars samazinās par 4.28%, salīdzinot ar 2005. gada rādītājiem.

Pēc bilances pasīva rādītājiem redzams ka uzņēmums nav finansiāli neatkārtīgs, jācenšas palielināt pašu kapitāla īpatsvaru bilancē, palielinot darbības efektivitāti un līdz ar to peļņu.

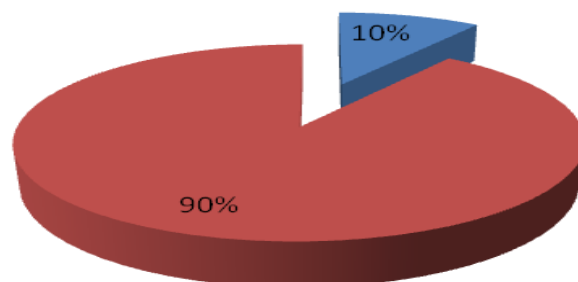
Bilances vertikālās analīzes rezultātus var attēlot grafiski un uzskatāmi demonstrēt uzņēmuma līdzekļu un līdzekļu avotu struktūru.

2.1.attēls SIA "Korniči" līdzekļu struktūra 2005.g.-2007.g.

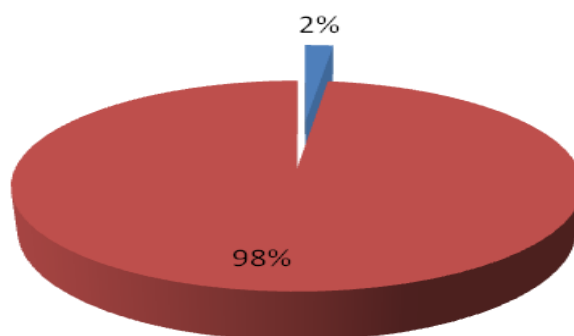
Līdzekļu avotu struktūra 2005.gadā

■ Pašu kapitāls ■ Īstermiņa saistības ■ ■

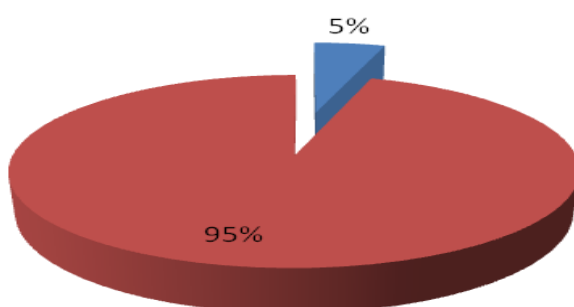
Līdzekļu avotu struktūra 2006.gadā

■ Pašu kapitāls ■ Īstermiņa saistības ■ ■

Līdzekļu avotu struktūra 2007.gadā

■ Pašu kapitāls ■ Īstermiņa saistības ■ ■

2.2.attēls SIA "Korniči" līdzekļu avotu struktūra 2005.g.-2007.g.

Izmantojot peļņas vai zaudējumu pārskata vertikālo analīzi, var noteikt izmaksu struktūru, identificēt lielākās izmaksu pozīcijas, konstatēt izmaiņas izmaksu struktūrā. Lai veiktu peļņas un zaudējumu pārskata vertikālo analīzi autore ir sastādījusi 2.4. analītisko tabulu, kurā visi posteņi tiek izteikti procentos no neto apgrozījuma summas. Šie aprēķini būs noderīgi tālākai SIA “Korniči” finanšu koeficientu aprēķināšanai un to analīzei. Pamatojoties uz peļņas vai zaudējumu pārskata vertikālo analīzi, būs vieglāk interpretēt visus rādītājus, kuri ir atkarīgi no peļņas vai zaudējumu pārskata datiem un vieglāk paskaidrot, kas un kāpēc ietekmē rādītāju palielinājumu vai samazinājumu.

2.4. tabula

SIA “KORNIČI” peļņas vai zaudējumu aprēķina vertikālā analīze

nosaukums	Rādītāju	2005, %	2006, %	2007, %
Neto apgrozījums		100	100	100
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas		72.42	81.44	74.56
Bruto peļņa vai zaudējumi		27.6	18.56	25.44
Pārdošanas izmaksas		18.7	20.59	19.34
Administrācijas izmaksas		7.7	4.49	5.53
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas		0.43		0.13
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem		0.72	-6.53	0.6
Ārkārtas izmaksas			0.13	0.002
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem		0.72	-1.27	0.59
Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu		0.11		0.08
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem		0.61	-1.27	0.52

Pamatojoties uz rezultātiem, var secināt, ka uzņēmuma izmaksas galvenokārt sastāv no pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām. Tas ir normāli, jo uzņēmuma darbības virziens ir mazumtirdzniecība, tātad lielākā pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu daļa sastāv no preču iepirkšanas izdevumiem. Izskatot pārdošanas izmaksas, jāatzīmē, ka vislielākais īpatsvars no tām var būt nomas maksai par stendiem. Zivju paviljonā ir visaugstākā nomas maksa, salīdzinājumā ar citiem paviljoniem, kas, savukārt, nelabvēlīgi ietekmē uzņēmuma izmaksas un darbību kopumā.

Svarīgākās izmaiņas ir tādas, ka 2006.gada visas izmaksas īpatsvars ir palielinājies un rezultātā ir zaudējumi, tomēr jau 2007.gadā visu izdevumu īpatsvaru uzņēmuma vadībai ir izdevies samazināt.

2.4. Bilances analīze, kas pamatojas uz “bilances zelta likumiem”.

Pamatojoties uz bilancēm var izanalizēt tās, izmantojot bilances “zelta likumus”. Izšķir trīs bilances “zelta likumus”.

Pirmais “zelta likums” – uzņēmumam ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē ar pašu kapitālu.

$$\text{Pašu kapitāls} - \text{Ilgtermiņa ieguldījumi} = \text{Novirze}$$

2005. 31.12.

$$2431 - 1373 = 1058 \text{ (Ls)}$$

2006. 31.12.

$$296 - 1076 = -780 \text{ (Ls)}$$

2007. 31.12.

$$1182 - 2208 = -1026 \text{ (Ls)}$$

Pašu kapitāls ir uzņēmuma rīcībā uz neierobežotu laiku, tāpēc ar to ir jāfinansē ilgtermiņa ieguldījumi. Tā nav kādas institūcijas noteikta prasība, bet īpašuma racionālas finansēšanas ieteikums.

Pēc veiktajiem aprēķiniem ir redzams, ka pirmais “zelta likums” 2005. gadā bija ievērots, bet 2006. gadā un 2007. gadā pirmais “zelta likums” nebija izpildīts, jo pašu kapitāls bija mazāks nekā ilgtermiņa ieguldījumu summa. 2006. gadā pašu kapitāls stipri samazinājās, salīdzinot ar 2005. gadu, jo 2006. gads SIA “Korniči” bija ļoti grūts. Šīs grūtības bija saistītas ar firmas īpašnieka nomaiņu, un šajā paša gadā firma strādāja ar zaudējumiem 2135 Ls apmērā. 2007. gadā situācija uzlabojās, jo pašu kapitāls palielinājās līdz 1182 Ls un bija izdarīti ieguldījumi jaunos pamatlīdzekļos firmas paplašināšanas dēļ. Tomēr pašu kapitāls neredz visus ilgtermiņa ieguldījumus. Šāds stāvoklis liecina par racionālu pašu kapitāla izmantošanu. Ja pašu kapitāla prāvas summas tiek novirzītas apgrozāmo līdzekļu finansēšanai, to uzskata par neracionālu, parasti ir lietderīgāk šim nolūkam izmantot īstermiņa saistības.

Otrais “zelta likums” – uzņēmumam ilgtermiņa ieguldījumi jāfinansē ar pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām. Ilgtermiņa saistības ir jādzēš pēc viena gada un ilgāk, tāpēc tās var izmantot ilgtermiņa ieguldījumu finansēšanai.

$$(\text{Pašu kapitāls} + \text{Ilgtermiņa saistības}) - \text{Ilgtermiņa ieguldījumi} = \text{Novirze}$$

2005.31.12.

$$(2431+0) - 1373 = 1058$$

2006.31.12.

$$(296+0) - 1076 = -780$$

2007.31.12.

$$(1182+0) - 2208 = -1026$$

Kā redzams, 2005. gadā otrais “zelta likums” bija izpildīts, bet 2006. gadā un 2007. gadā “zelta likums” nebija izpildīts. Uzņēmumam nav ilgtermiņa saistību un tāpēc tās ir vienādas ar nulli. Tātad uzņēmuma ilgtermiņa rīcībā esošais kapitāls sastāv tikai no pašu kapitāla, bet tas 2006. un 2007. gadā nepārsniedza ilgtermiņa ieguldījumus. 2006. gadā pašu kapitāls bija mazāks nekā ilgtermiņa ieguldījumi par 780 Ls, 2007. gadā par 1026 Ls. Šī negatīvā starpība parāda, cik ilgtermiņa ieguldījumus uzņēmums finansē no īstermiņa resursiem.

Trešais “zelta likums” – apgrozāmie līdzekļi uzņēmumam jāfinansē ar īstermiņa saistībām.

$$\text{Īstermiņa saistības} - \text{Apgrozāmie līdzekļi} = \text{Novirze}$$

2005.31.12.

$$23160 - 24218 = -1058$$

2006.31.12.

$$17291 - 16511 = 780$$

2007.31.12.

$$21648 - 20622 = 1026$$

2005.gadā īstermiņa saistību summa bija ievērojami mazāka nekā apgrozāmo līdzekļu summa. 2006.gadā apgrozāmo līdzekļu summa samazinājās līdz 16511 Ls krājumu samazināšanas dēļ. 2007. gadā apgrozāmo līdzekļu summa palielinājās, jo stipri palielinājās naudas līdzekļi, bet īstermiņa saistības arī palielinājās līdz 21648 Ls. Tātad 2005. gadā trešais “zelta likums” nebija izpildīts, bet 2006. un 2007. gados “zelta likums” bija izpildīts.

“Balances zelta likumu” prasības nav obligātas, tas atspoguļo ideālu stāvokli; ieteikums, kā vajadzētu veidot aktīvu finansējums. Pie tam vairāki literatūras autori “zelta likumu” noteikumus atzīst ar iebildēm.

2.5. Uzņēmuma finansiālās stabilitātes analīze

Finansiālo stabilitāti raksturo pakāpe, kādā krājumi ir nodrošināti ar pašu un aizņemto līdzekļu avotiem, kā arī pašu un aizņemto avotu attiecība.

Lai noteiktu finansiālo stabilitāti, tiek izmantoti bilances dati, uz kuru pamata aplūko absolūtos un relatīvos rādītājus.

Pēc bilances datiem autore ir izveidojusi 2.5. analītisko tabulu. Ar šās tabulas palīdzību var noteikt pie kāda no četriem stabilitātes tipiem pieder SIA "Korniči" finansiālais stāvoklis:

1) *Finansiālā stāvokļa absolūtā stabilitāte* rāda, ka krājumi pilnībā tiek segti ar pašu apgrozāmajiem līdzekļiem. Tas apliecina augstu maksātspēju un firma nav atkarīga no kreditoriem. Praksē šāda parādība sastopama diezgan reti un tā nebūt nav pozitīva, jo firma savā saimnieciskajā darbībā neizmanto aizņemtos finansēšanas līdzekļus.

2) *Normāla finansiālā stabilitāte* ir tad, kad pašu apgrozāmie līdzekļi plus ilgtermiņa aizņemtie līdzekļi pilnībā sedz krājumus. Tas nozīmē, ka firma saprātīgi izlieto gan savus, gan aizņemtos līdzekļus. Turklāt tekošajiem aktīviem šādā situācijā ir jāpārsniedz parādi kreditoriem, tādējādi nodrošinot normālu maksātspēju.

3) *Nestabils finansiālais stāvoklis* vērojams tajos gadījumos, kad krājumu segšanas avots ir pašu apgrozāmie līdzekļi plus ilgtermiņa un īstermiņa aizņemtie līdzekļi. Šajā gadījumā ir traucēta maksātspēja un firmai rodas nepieciešamība piesaistīt papildu avotus.

Krīzes finansiālais stāvoklis ir tad, ja ir maksājumu kavējumi un firma nespēj maksājumus nokārtot termiņā. Šādas situācijas pasliktināšanās draud ar maksātnespējas izsludināšanu.

2.5. tabula

Uzņēmuma finansiālā stāvokļa tipa noteikšana

Rādītāji	2006, Ls	2007, Ls	Novirzes (+; -)	Novirzes %
1	2	3	4	5
1. Pašu līdzekļu avoti	296	1182	+886	399.32
2. Ilgtermiņa ieguldījumi	1076	2208	+1132	205.20
3. Pašu apgrozāmie līdzekļi	-780	-1026	-246	132.54
4. Ilgtermiņa aizņemtie līdzekļi	-	-	-	-
5. Pašu apgrozāmie līdzekļi un ilgtermiņa aizņemtie avoti (3. + 4.)	-780	-1026	+246	132.54
6. Īstermiņa aizņēmumi un parādi kreditoriem	17291	21648	+4357	125.20
7. Krājumu veidošanas galveno avotu kopīgais lielums (5. + 6.)	16511	20622	+4111	124.90
8. Krājumu lielums	12136	11242	-894	92.63
9. Krājumu veidošanai paredzēto pašu apgrozāmo līdzekļu pārpalikums (iztrūkums) (3. – 8.)	-12916	-12268	+648	94.98

10. Krājumu veidošanai paredzēto pašu apgrozāmo līdzekļu un ilgtermiņa aizņemto līdzekļu pārpalikums (iztrūkums) (5. – 8.)	-12916	-12268	-648	94.98
11. Krājumu veidošana galveno avotu kopīgā lieluma pārpalikums (iztrūkums) (7. – 8.)	4375	9380	+5005	214.4

Novērtējot finansiālo stabilitāti pēc 2.5. tabulā sniegtajiem datiem, var teikt, ka SIA “Korniči” nonākusi nestabilā finansiālajā stāvoklī (3. finansiālās stabilitātes tips). Tādu slēdzienu var izdarīt, pamatojoties uz šādiem rādītājiem:

- 1) firmai trūkst pašu līdzekļu (2.5. tabulas 3. punkts) gan 2006. gadā, gan 2007. gadā;
- 2) ilgtermiņa aizņemtie līdzekļi nav iesaistīti;
- 3) īstermiņa saistības pārstāvētas ar parādiem piegādātājiem un darbuņēmējiem, nodokļu maksājumiem un pārējiem kreditoriem, kas nodrošinājuši pašu apgrozāmo līdzekļu iztrūkuma segšanu un bijuši krājumu veidošanas avots (2.5. tabulas 7. punkts).

Finansiālās stabilitātes analīzei līdztekus absolūtajiem rādītājiem izmanto arī relatīvos rādītājus. Relatīvie rādītāji ir tādu finanšu koeficientu sistēma, kuri raksturo aktīvu un pasīvu posteņu strukturālās attiecības un kuri papildina firmas finansiālās stabilitātes vērtējumu.

Kapitāla struktūras rādītāji raksturo kreditoru un investoru interešu aizsargāšanas pakāpi un uzņēmuma līdzekļu avotu struktūru. Novērtējot finansiālo stabilitāti, potenciālie investori un kreditori vēlas noskaidrot, cik lielā mērā analizējamais uzņēmums ir atkarīgs no aizņemtā kapitāla, vai arī, cik lielā mērā tas var paļauties uz pašu kapitāla pietiekamību.

Informatīvā bāze šo koeficientu aprēķināšanai ir grāmatvedības bilances un 2.6. analītiskās tabulas dati.

2.6. tabula

Finansiālās stabilitātes koeficientu aprēķina rādītāji

Rādītāji	2005, Ls	2006, Ls	2007, Ls
1. Firmas aktīvi pēc bilances	25591	17587	22830
2. Pašu kapitāls	2431	296	1182
3. Īstermiņa aizņēmumi un parādi kreditoriem	23160	17291	21648
4. Ilgtermiņa aizņemtie līdzekļi	-	-	-
5. Kopā aizņemtie līdzekļi (3. + 4.)	23160	17291	21648
6. Ilgtermiņa ieguldījumi	1373	1076	2208
7. Apgrozāmie līdzekļi	24218	16511	20622

8. Krājumi	20139	12136	11242
9. Pašu apgrozāmie līdzekļi (2. – 6.)	1058	-780	-1026

Uz 2.6. tabulas datu pamata autore aprēķināja galvenos finansu koeficientus, ko izmanto, vērtējot firmas finansiālo stabilitāti, un salīdzināja koeficientu lielumu ar noteiktajiem bāzes lielumiem.

Koeficients K_1 – parāda pašu līdzekļu īpatsvaru firmas līdzekļu kopsummā. Raksturo neatkarību no aizņemtajiem līdzekļiem. Atsevišķos literatūras avotos šo koeficientu sauc par īpašuma koeficientu.

$$K_1 = \text{Pašu kapitāls} / \text{Līdzekļu kopsumma}$$

2005.31.12.

$$2431 / 25591 = 0.095 \text{ vai } 9.5 \%$$

2006.31.12.

$$296 / 17587 = 0.017 \text{ vai } 1.7 \%$$

2007.31.12.

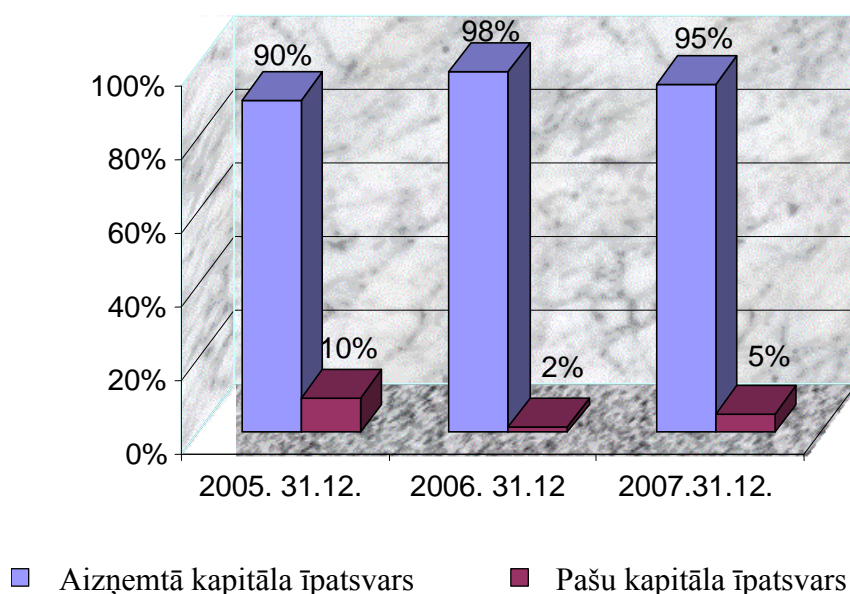
$$1181 / 22830 = 0.052 \text{ vai } 5.2 \%$$

SIA “Korniči” pašu kapitāla īpatsvars ir daudz mazāks nekā aizņemta kapitāla īpatsvars. 2005. gadā pašu kapitāla īpatsvars sastādīja 9.5 %, bet 2006. gadā šis rādītājs samazinājās līdz 1.7 %, jo šajā pašā gadā uzņēmums strādāja ar zaudējumiem. 2007. gadā situācija nedaudz uzlabojās un pašu kapitāla īpatsvars palielinājās līdz 5.2 %.

Pašu un aizņemta kapitāla struktūra ir atkarīga no dažādiem faktoriem, viens no kuriem ir nozares veids. Tāpēc kā SIA “Korniči” nodarbojas ar zivju mazumtirdzniecību, tad stāvoklis, kad pašu kapitāla īpatsvars ir mazāks, nekā aizņemta kapitāla īpatsvars, ir uzskatams par normālu. Tomēr izskatāmajā gadījumā pašu kapitāla īpatsvars ir ļoti mazs un to nevar uzskatīt par pozitīvu momentu, jo uzņēmums ir pārāk atkarīgs no īstermiņa kreditoriem. Var secināt ka uzņēmumam pašu avoti ir ļoti vāji.

Kreditori parasti vēlas, lai šis rādītājs būtu augstāks, jo līdz ar to ir drošākas iespējas netraucēti saņemt atpakaļ aizdotās summas. Ja SIA “Korniči” rodas nepieciešamība saņemt papildu finansējumu no bankām vai no citām institūcijām, tad uzņēmumam var rasties grūtības ar kredīta saņemšanu.

Pamatojoties uz datiem, var grafiski attēlot visas izmaiņas kapitāla struktūrā izskatāmajā periodā.

2.3.attēls SIA "Korniči" kapitāla struktūra 2005.g.-2007.g.

Koeficients K_2 ir aizņemto un pašu līdzekļu attiecība, tas parāda, cik daudz uzņēmums piesaista līdzekļus no ārienes uz 1 Ls pašu kapitāla. Vēl šo koeficientu sauc par finansu sviru vai par autonomijas koeficientu.

$$K_2 = \text{Aizņemtie līdzekļi} / \text{Pašu kapitāls}$$

2005.31.12.

$$23160 / 2431 = 9.53$$

2006.31.12.

$$17291 / 296 = 58.42$$

2007.31.12.

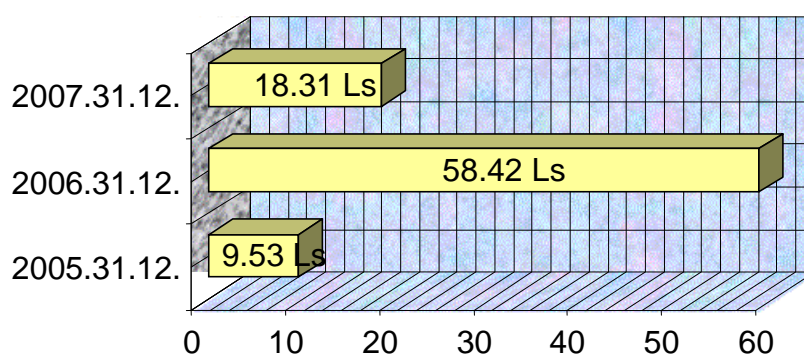
$$21648 / 1182 = 18.31$$

Koeficienta lieluma kritiskā robeža ir atkarīga no uzņēmuma saimnieciskās darbības rakstura un apgrozāmo līdzekļu aprites ātruma. Ja apgrozāmie līdzekļi aprit ātri, šī koeficienta kritiskā robeža var ievērojami pārsniegt 1, būtiski neietekmējot uzņēmuma finansiālo autonomiju.

2005. gadā SIA "Korniči" piesaista no ārienes 9.53 Ls uz 1 Ls pašu kapitāla. Bet 2006. gadā pašu kapitāla īpatsvars samazinājās un uzņēmums piesaista no ārienes 58.42 Ls uz

1 Ls pašu kapitāla. 2007. gadā situācija uzlabojās un 1 Ls pašu kapitāla stāvēja pretī 18.31 Ls aizņemtā kapitāla. Neskatoties uz to, ka uzņēmums darbojas mazumtirdzniecības jomā un tā apgrozāmie līdzekļi apgūt samērām ātri (tas būs redzams no tālākajiem aprēķiniem), šā koeficienta lielums ir ļoti augsts. Tas nozīmē uzņēmuma stipru atkarību no ārējiem avotiem, SIA “Korniči” nav finansiālās stabilitātes. Tieši to apstiprina finansiālās stabilitātes analīze pēc nosacītiem rādītājiem (sk. 2.5. tabulu).

Lai uzskatāmi parādītu iepriekš aprakstīto situāciju, autore ir uzzīmējusi diagrammu, kurā tiek atspoguļotas koeficienta izmaiņas perioda laikā no 1999. gada līdz 2001. gadam.

2.4.attēls SIA “Korniči” aizņemto un pašu līdzekļu attiecības izmaiņas 2005.g.-2007.g.

Koeficients K_3 parāda, ka firmai pašai ir apgrozāmie līdzekļi, kas nepieciešami tās finansiālajai stabilitātei.

$$K_3 = \text{Pašu apgrozāmie līdzekļi} / \text{Apgrozāmo līdzekļu kopējais lielums}$$

2005.31.12.

$$1058 / 24218 = 0.044$$

2006.31.12.

$$-780 / 16511 = -0.047$$

2007.31.12.

$$-1026 / 20622 = -0.049$$

Šis koeficients nedrīkst būt zemāks par 0.1. Jo augstāks ir koeficients K_3 (piemēram līdz 0.5), jo labāks ir firmas finansiālais stāvoklis un jo vairāk iespēju īstenot neatkarīgu finansiālo politiku. Kā redzams no iegūtajiem rezultātiem, 2005.gadā koeficients bija vienāds ar 0.044,

bet 2006.gadā tas bija ar mīnusa zīmi, neskatoties uz to ka apgrozāmie līdzekļi stipri samazinājās, tomēr pašu apgrozāmie līdzekļi samazinājās līdz -780. 2007.gadā šis koeficients vēl samazinājās līdz -0.049, sakarā ar pašu apgrozāmo līdzekļu samazināšanu un apgrozāmo līdzekļu kopējās summas paaugstināšanu. Rezultātā var secināt, ka SIA "Korniči" trūkst pašu apgrozāmo līdzekļu.

Koeficients K_4 raksturo firmas spēju uzturēt pašu apgrozāmā kapitāla līmeni un nepieciešamības gadījumā papildināt apgrozāmos līdzekļus no saviem avotiem.

$$K_4 = \text{Pašu apgrozāmie līdzekļi} / \text{Pašu kapitāls}$$

2005.31.12.

$$1058 / 2431 = 0.435$$

2006.31.12.

$$-780 / 296 = -2.635$$

2007.31.12.

$$-1026 / 1182 = -0.868$$

Šā koeficienta bāzes lielums noteikts intervālā 0.2 – 0.5. Jo koeficienta K_4 aprēķinātais lielums ir tuvāks intervāla augstākajai robežai, jo firmai lielākas iespējas izdarīt finansiālus manevrus. 2005.gadā koeficients bija 0.435 un atbilda bāzes lielumam. Taču 2006. gadā situācija pasliktinājās un šis radījās bija vienāds ar -2.635. 2007. gadā, sakarā ar pašu kapitāla paaugstināšanu, koeficients palielinājās, bet koeficienta negatīvs lielums rada uz uzņēmuma nespēju nepieciešamības gadījumā papildināt apgrozāmos līdzekļus no saviem avotiem.

Pamatojoties uz iepriekš veiktajiem SIA "Korniči" finansiālās stabilitātes analīzes aprēķiniem, var secināt ka uzņēmumam ir nestabils finansiālais stāvoklis, jo uzņēmuma pašu avoti ir ļoti vāji. Kā redzams, uzņēmums ir ļoti atkarīgs no ārējiem finansēšanas avotiem, kas nevar raksturot uzņēmumu no labākas puses. Tomēr uzņēmumam ir vērojama uzlabošanās tendence, sakarā ar pašu kapitāla paaugstināšanu. SIA "Korniči" finansiālās stabilitātes uzlabošanai var rekomendēt pastiprināt pašas avotus ar dažādiem paņēmieniem, piemēram, pamatkapitāla palielināšanu, rezerves izveidošanu, kā arī uzkrājumu veidošanu u.c.

Koeficientu atbilstība

<i>Koeficients</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>Normatīvs</i>	<i>Rezumējums</i>
K1	0.095	0.017	0.052	≥ 0.5	Neatbilst
K2	9.53	58.42	18.31	< 0.7	Neatbilst
K3	0.044	-0.047	-0.049	≥ 0.7	Neatbilst
K4	0.435	-2.635	-0.868	0.2 - 0.5	Neatbilst

Pamatojoties uz iepriekš veiktajiem SIA “Korniči” finansiālās stabilitātes analīzes aprēķiniem, var secināt, ka uzņēmums ir nestabils, pašu avoti ir zemi un uzņēmums ir atkarīgs no ārējiem finansēšanas avotiem.

2.6. Uzņēmuma likviditātes un maksāspējas analīze

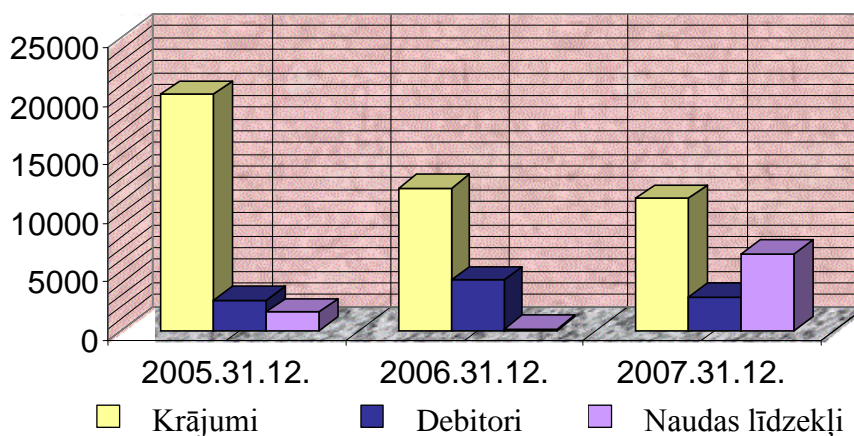
Uzņēmuma finansu politikas galvenais kritērijs ir likviditātes un maksāspējas rādītāji. Likviditāti nosaka uzņēmuma spēju segt savas kārtējās vajadzības. Tādējādi likviditātes aprēķini saistīti ar tekošo aktīvu (apgrozāmie līdzekļi pēc bilances) un kārtējo saistību (īstermiņa saistības pēc bilances pasīva) apmēriem. Salīdzinot šos lielumus, tiek paredzēts, ka kārtējo saistību samaksai tekošie aktīvi tiks pārvērsti skaidrā naudā.

Firmas maksāspēja nozīmē, ka tās rīcībā ir pietiekami maksāšanas līdzekļi, lai savlaicīgi samaksātu kreditoru rēķinus. Naudas līdzekļu esamība vai to saņemšanas termiņi ietekmē saimniecisko darījumu veidus un nosacījumus, tāpēc uzņēmuma maksāspējas uzlabošanās ir nesaraujami saistīta ar apgrozāmo līdzekļu pārvaldīšanu. Naudas līdzekļu trūkuma dēļ pat ienesīgs uzņēmums var izrādīties maksātnespējīgs.

Likviditātes un maksāspējas jēdzieni ir savstarpēji cieši saistīti, tāpēc praksē tos bieži vien aizstāj vienu ar otru. Taču pēc savas ekonomiskās būtības šie jēdzieni nav identiski. Piemēram, likviditātes koeficienti var raksturot uzņēmuma finansiālo stāvokli kā apmierinošu, tomēr patiesībā šis novērtējums var būt kļūdainis, ja uzņēmuma aktīvos ievērojams īpatsvars ir nelikvidiem un debitoru parādu dzēšanas termiņi ir nokavēti.

SIA “Korniči” likviditātes un maksāspējas novērtēšanai tiek izmantoti bilanču dati. Pamatojoties uz šiem datiem, var aprēķināt svarīgākās likviditātes koeficientus. Bet pirms

koeficientu aprēķināšanas ir ieteicams grafiski attēlot apgrozāmo līdzekļu struktūru, lai labāk redzētu visas izmaiņas to sastāvā un izdarītu pareizus secinājumus.

2.5.attēls SIA “Korniči” aizņemto un pašu līdzekļu attiecības izmaiņas 2005.g.-2007.g.

Kopējās likviditātes koeficients = Apgrozāmie līdzekļi / Īstermiņa saistības

2005.31.12.

$$24218 / 23160 = 1.05$$

2006.31.12.

$$16511 / 17291 = 0.95$$

2007.31.12.

$$20622 / 21648 = 0.95$$

Šis rādītājs raksturo uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības, izmantojot apgrozāmos līdzekļus un saglabājot ilgtermiņa aktīvus. Salīdzinot ar 2005. gadu, 2006. gadā kopējās likviditātes rādītājs nedaudz samazinājās no 1.05 līdz 0.95, neskatoties uz to ka īstermiņa saistības samazinājās līdz 17291 Ls, tomēr apgrozāmo līdzekļu summa arī samazinājās. Šo apgrozāmo līdzekļu samazinājumu izraisīja krājumu un naudas līdzekļu samazinājums 2006. gadā, ko var redzēt 2.4. attēlā. 2007. gadā šis rādītājs bija tas pats kā 2006. gadā. Šajā pašā gadā apgrozāmie līdzekļi daudz paaugstinājās naudas līdzekļu paaugstināšanas dēļ, bet īstermiņa saistības arī palielinājās un rezultātā, kopējās likviditātes rādītājs paliek 0.95.

Tiek uzskatīts, ka šim koeficientam jābūt robežās starp 1.0 līdz 2.0. Kopējās likviditātes koeficienta zems līmenis norāda uz to, ka uzņēmumā var izveidoties grūtības īstermiņa

saistību kārtošanā. Tomēr apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār īstermiņa saistībām vairāk nekā divas (trīs) reizes arī ir nevēlams, jo tas var liecināt par neracionālu kapitāla struktūru.

Apgrozāmo līdzekļu sastāvdaļām (krājumi, debitori, vērtspapīri un līdzdalība kapitālos, naudas līdzekļi) ir atšķirīga likviditāte vai ātrums, ar kuru attiecīgos līdzekļus var konvertēt naudā. Nauda un īstermiņa finansu ieguldījumi ir vislikvīdākie līdzekļi. Katrai konkrētai firmai jāizceļ tā apgrozāmo līdzekļu daļa, kura analīzes gaitā attiecināma uz grūti realizējamo vērtību grupu. Tie ir nostāvējušos preču krājumi, pēc kuriem nav pieprasījuma; nedrošie debitoru parādi, jo pircēju un pasūtītāju vidū atradīsies maksātnespējīgie, kuri dažādu iemeslu dēļ nespēs samaksāt par precēm vai pakalpojumiem. Pie šīs grupas jāpieskaita nākamo periodu izdevumi, ko nav iespējams pārvērst naudā.

Tāpēc parasti tiek aprēķināti vēl divi likviditātes rādītāji: starpseguma un absolūtās likviditātes rādītājs.

Starpseguma likviditātes rādītājs = [Apgrozāmie līdzekļi – (Krājumi + Nākamo periodu izmaksas)] / Īstermiņa saistības

2005.31.12.

$$[24218 - (20139 + 60)] / 23160 = 0.17$$

2006.31.12.

$$[16511 - (12136 + 691)] / 17291 = 0.21$$

2007.31.12.

$$[20622 - (11242 + 569)] / 21648 = 0.41$$

Pēc starptautiskajiem standartiem uzskata, ka šim rādītājam jābūt vismaz 1, jo tikai tādā gadījumā uzņēmums reāli spēj segt īstermiņa saistības. Savukārt pārāk augsts starpseguma likviditātes līmenis parasti nozīmē to, ka bankas kontos vai uzņēmuma kasē ir uzkrājies pārmērīgi daudz naudas līdzekļu.

Kā redzams, 2005. gadā šis rādītājs bija 0.17, kas liecina par to, ka ievērojama daļa apgrozāmo līdzekļu ir ieguldīta krājumos. SIA "Korniči" krājumi vairumā sastāv no gataviem ražojumiem un precēm pārdošanai, uzņēmuma darbības specifikas dēļ. 2006. gadā rādītājs nedaudz palielinājies, sakarā ar īstermiņa saistību samazināšanu. 2007. gadā uzņēmumam šis koeficients ir uzlabojies salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem, bet rādītājs ir atšķiras no optimuma. Vispār uzņēmumam ir tendence krājumu samazināšanai, kas var uzskatīt par pozitīvu momentu. Kā arī par pozitīvu momentu var uzskatīt debitoru parādu samazināšanu un naudas līdzekļu paaugstināšanu 2007. gadā.

Lielākajā daļā gadījumu visdrošākais likviditātes novērtējums ir pēc naudas līdzekļu lieluma, kurš ir uzņēmuma rīcībā. Šis rādītājs tiek saukts par absolūtās likviditātes koeficientu.

$$\text{Absolūtās likviditātes koeficients} = \text{Naudas līdzekļi} / \text{Īstermiņa saistības}$$

2005.31.12.

$$1533 / 23160 = 0.07$$

2006.31.12.

$$93 / 17291 = 0.005$$

2007.31.12.

$$6512 / 21648 = 0.3$$

Firmas maksātspējas līmenis skaitās normāls, ja šā koeficienta lielums ir no 0.2 līdz 0.5. Šis rādītājs rāda, kādu īstermiņa saistību daļu uzņēmums var segt vistuvākajā laikā. SIA "Korniči" 2005. gadā absolūtās likviditātes rādītājs bija ļoti zems un 2006. gadā vēl samazinājās līdz kritiskajai robežai. Šajos periodos uzņēmums atrodas finansiālā riska zonā. 2007. gadā situācija uzlabojas un šis rādītājs ir palielinājies līdz 30 %, jo brīvie naudas līdzekļi stipri palielinājās no 93 Ls līdz 6512 Ls. SIA "Korniči" ir ieteicams samazināt īstermiņa kreditorus, lai paaugstinātu absolūtās likviditātes koeficientu.

Uzņēmuma likviditātes analīzē liela nozīme ir tīro apgrozāmo līdzekļu noteikšanai. Šo aktīvu lielums tiek aprēķināts kā starpība starp apgrozāmajiem aktīviem un īstermiņa saistībām.

$$\text{Tīrie apgrozāmie līdzekļi} = \text{Apgrozāmie līdzekļi} - \text{Īstermiņa saistības}$$

2005.31.12.

$$24218 - 23160 = 1058$$

2006.31.12.

$$16511 - 17291 = -780$$

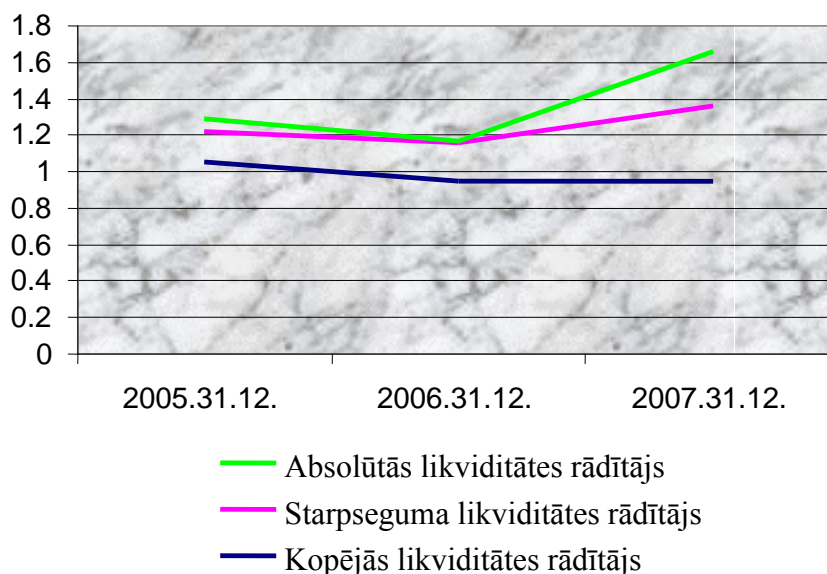
2007.31.12.

$$20622 - 21648 = -1026$$

Rādītājs liecina par to ka uzņēmuma kopējā likviditāte ir pasliktinājusies, sakarā ar apgrozāmo līdzekļu samazināšanu un īstermiņa saistību palielināšanu. Īstermiņa saistību pārsvars par apgrozāmajiem līdzekļiem liecina, ka SIA "Korniči" ne tikai nevar nosegt savas

īstermiņa saistības, bet tai arī nav finanšu resursus savas darbības paplašināšanai nākotnē. Tīro apgrozāmo līdzekļu trūkums var novest pie firmas bankrota.

Apkopojot visu informāciju par likviditātes rādītājiem, var uzskatāmi attēlot visas izmaiņas, izmantojot aprēķinātos rādītājus.

2.6.attēls SIA “Korniči” likviditātes rādītāju izmaiņas 2005.g.-2007.g.

Izanalizējot SIA “Korniči” likviditātes rādītājus, var secināt, ka uzņēmumam kopējās likviditātes rādītājs ir zems un tas jāpaaugstina vismaz līdz 1, bet labāk līdz 2. Šo koeficientu var paaugstināt divējādi: palielinot apgrozāmo līdzekļu atsevišķo posteņu lielumu; pazeminot īstermiņa saistības. Bet nevajag censties šo rādītāju stipri palielināt, jo apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār īstermiņa saistībām vairāk nekā divas reizes ir nevēlams, tāpēc ka tas var liecināt par neracionālu kapitāla struktūru. Starpseguma likviditātes rādītājam ir vērojama paaugstināšanas tendence, taču tas stipri atpaliek no optimuma. Absolūtās likviditātes rādītājs 2007. gadā ļoti uzlabojās, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem. Īpaši stiprs absolūtās likviditātes lēciens bija tieši šajā pašā gadā no 0.005 līdz 0.3, sakarā ar naudas līdzekļu palielināšanu. Neskatoties uz to, uzņēmuma vadītājiem jābūt ļoti uzmanīgiem un jāņem vērā visas likviditātes rādītājus. Kā arī jāpievērš lielu uzmanību tīrajiem apgrozāmajiem līdzekļiem jeb darba kapitālam, jo tam ir negatīvs lielums un tas nozīmē, ka uzņēmuma rīcībā nav resursus, kuri pieejami ikdienas darījumu veikšanai. SIA “Korniči” vadītājiem jāmēģina palielināt šo rādītāju, bet jāzina to, ka pārāk liels darba kapitāls nav vērtējams pozitīvi jo tas liecina par

apgrozāmo līdzekļu neefektīvu izmantošanu. Savukārt efektīva darba kapitāla izmantošana tieši ietekmē uzņēmuma peļņu un naudas plūsmu. Tāpēc ir svarīgi rūpīgi kontrolēt apgrozāmo līdzekļu atlikumus bilancē.

Tā kā uzņēmuma likviditāte lielā mērā ir atkarīga no tā, cik ātri nauda ieplūst uzņēmumā no ikdienas darbības, tad nākamais solis SIA "Korniči" finansu analīzē ir uzņēmuma līdzekļu aprites rādītāju aprēķināšana.

2.7. Uzņēmuma līdzekļu aprites rādītāji

Šīs grupas rādītāji raksturo uzņēmuma līdzekļu izmantošanas efektivitāti. Aprites rādītājiem ir liela nozīme uzņēmuma finansiālā stāvokļa novērtēšanā, jo līdzekļu aprites ātrums ir to pārvēršanas naudas formā ātrums, kas tieši ietekmē uzņēmuma maksātspēju.

Līdzekļu aprites ātrumu var aprēķināt uzņēmuma visiem līdzekļiem vai tā atsevišķām daļām. Svarīgākie šīs grupas rādītāji ir šādi:

- krājumu aprites koeficients;
- ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients;
- visu aktīvu aprites koeficients;
- debitoru parādu aprites koeficients.

Krājumu aprites koeficients rāda, cik reizes gadā ir apritējuši krājumos ieguldītie līdzekļi. Šo koeficientu aprēķina, pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas dalot ar gada vidējo ražošanas krājumu summu. Rādītāja aprēķināšanai jāizmanto bilances un arī peļņas un zaudējumu aprēķina dati. (sk. pielikumos). Šis koeficients var būt aprēķināts gan reizēs, gan dienās. Lai koeficientu izteiktu dienās, tad jādala 360 dienas ar iegūto aprites koeficientu. Zems krājumu aprites koeficients rāda, ka krājumos ir ieguldīts daudz līdzekļu un iesaldēts kapitāls, kas nenes peļņu. Ja turpretī šis rādītājs ir pārāk augsts, preču krājumi ir pārāk mazi, kas var radīt sarežģījumus produkcijas ražošanā vai preču apgrozījuma samazināšanos tirdzniecības uzņēmumā.

$$\text{Krājumu aprites ātrums} = \text{Ražošanas izmaksas} / \text{Vidējā krājumu summa}$$

2006. gads

$$136153 / [(20139 + 12136) / 2] = 8.43 \text{ vai } 360 / 8.43 = 43 \text{ dienas}$$

2007. gads

$$127200 / [(12136 + 11242) / 2] = 10.88 \text{ vai } 360 / 10.88 = 33 \text{ dienas}$$

2006.gada laikā 8.43 reizes ir apritējuši krājumos ieguldītie līdzekļi vai 43 dienu laikā pilnībā tiek atjaunoti krājumi. 2007. gadā notika krājumu aprites koeficienta palielinājums krājumu samazinājuma dēļ. 2007. gada laikā jau 10.88 reizes ir apritējuši krājumos ieguldītie līdzekļi vai aprites periods bija 33 dienas. Ņemot vērā to, ka SIA “Korniči” nodarbojas ar zivju un zivju izstrādājumu mazumtirdzniecību, šim koeficientam jābūt vēl augstākām, jo zivis ir ātri bojājams produkts. Bet ja pieņem, ka krājumus veido tikai zivju produkti vakuuma iepakojumā un dažādu veidu konservi, tad var secināt, ka šī koeficienta lielums ir samērām augsts. Ir redzama krājumu aprites koeficienta paātrināšanas tendence, kas liecina par uzņēmuma krājumos ieguldījumu samazināšanu ka arī riska samazināšanu, ka krājumos esošās preces novecosies, kas var izraisīt SIA “Korniči” zaudējumus. Sevišķi aktuāla ir krājumu aprites paātrināšana un krājumu samazināšana, ja uzņēmumam ir liela aizņemtā kapitāla summa, par ko liecina 2.5. nodaļas aprēķini un uzskatāmi to var redzēt 2.3. attēlā.

Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients raksturo ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas intensitāti, ar kādu tiek finansēti uzņēmuma līdzekļi. Zems šī koeficienta līmenis nozīmē to, ka ilgtermiņa ieguldījumos ir investēts pārāk daudz kapitāla, salīdzinot ar saražotās produkcijas apjomu un apgrozījumu. Tāpēc, lai šo līmeni paaugstinātu, varētu pārdot daļu pamatlīdzekļu un saņemtus līdzekļus izmantot efektīvāk: apmaksājot saistības vai paplašinot uzņēmējdarbību, vai arī citam nolūkam.

Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients = Neto apgrozījums / Ilgtermiņa ieguldījumu vidējā gada vērtība

2006. gads

$$167174 / [(1373 + 1076) / 2] = 136.52$$

2007. gads

$$170608 / [(1076 + 2208) / 2] = 103.90$$

Pēc rezultātiem ir redzams, ka 2006. un 2007. gados ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients bija ļoti augsts, jo ilgtermiņa ieguldījumos uzņēmums investēja ļoti mazs kapitāla. Uzņēmumam nav nepieciešamības iepirkt kaut kādus dārgus pamatlīdzekļus, tāpēc ka visas tirdzniecības vitrīnas un stendus uzņēmums nomā kopā ar tirdzniecības vietu “Zivju paviljonā”, bet visas preces piegādā paši piegādātāji. No otras puses, šī koeficienta augsts lielums var būt atkarīgs no lietotas paātrinātās amortizācijas metodes. Tomēr 2007. gadā šis koeficients samazinājās, kāda papildu inventāra pirkšanas dēļ.

Visu aktīvu aprites koeficients rāda, cik efektīvi tiek izmantoti aktīvi neto apgrozījuma veidošanai, t.i., cik reizes ir veikts pilns ražošanas un apgrozības cikls, kurš rada atbilstošu

efektu peļņas veidā, vai cik realizētās produkcijas naudas vienību devusi katra aktīvu naudas vienība.

$$\text{Kopējo aktīvu aprites koeficients} = \text{Neto apgrozījums} / \text{Aktīvu vidējā kopsumma gadā}$$

2006. gads

$$167174 / [(25591 + 17587) / 2] = 7.74$$

2007. gads

$$170608 / [(17587 + 22830) / 2] = 8.44$$

Iegūtie rezultāti liecina par to, ka 2006. gadā uz 1 aktīvos ieguldīto latu atnāca 7.74 Ls. 2007. gadā šis rādītājs palielinājās un uz 1 aktīvos ieguldīto latu jau atnāca 8.44 Ls, sakarā ar neto apgrozījuma palielinājumu. Daži ekonomisti uzskata, ka kopējo aktīvu aprites koeficientam vajadzētu būt ne mazākam par 3. Tas nozīmē ka SIA "Korniči" šis koeficients pārsvara optimumu un uzņēmuma aktīvu izmantošanas intensitāte paaugstinājās, taču uzlabojas finansiālais stāvoklis. Par pozitīvu momentu var uzskatīt to, ka uzņēmumam ir tendence tālākai apgrozījuma palielināšanai. Jāatzīmē to, ka 2007. gadā preču iepirkšanas izdevumi samazinājās, salīdzinot ar 2006. gadu, no 131018 Ls līdz 127200 Ls, bet neto apgrozījums palielinājās no 167174 Ls līdz 170608 Ls. Tāda situācija ir vērojama apstākļos kad paaugstinās vienas vienības cena, kas labvēlīgi ietekmē uzņēmuma apgrozījumu.

Debitoru parādu aprites koeficients rāda, cik reizes vidēji gada laikā debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos vai cik dienas vidēji paiet no produkcijas pārdošanas datuma līdz samaksas saņemšanas dienai. Koeficientu aprēķina, realizētās produkcijas vērtību (apgrozījumu) dalot ar vidējo debitoru parādu summu.

$$\text{Debitoru parādu aprites ātrums} = \text{Neto apgrozījums} / \text{Vidējā debitoru parādu summa}$$

2006. gads

$$167174 / [(2546 + 4282) / 2] = 48.97 \text{ vai } 360 / 48.97 = 7 \text{ dienas}$$

2007. gads

$$170608 / [(4282 + 2868) / 2] = 47.72 \text{ vai } 360 / 47.72 = 8 \text{ dienas}$$

2006. gadā 48.97 reizes debitoru parādi ir pārvērtušies naudas līdzekļos vai uzņēmumam bija nepieciešamas 7 dienas, lai pilnībā saņemtu naudu par precēm, kuras pārdotas kredītā. 2007. gadā šis rādītājs nedaudz pasliktinājās debitoru parādu palielinājuma dēļ un tajā pašā gadā no produkcijas pārdošanas dienas līdz samaksas saņemšanai no pircēja vidēji ir pagājušas 8 dienas. Jo ātrāk uzņēmums saņem samaksu no pircējiem, jo ātrāk tas šos līdzekļus var ieguldīt peļņu nesošos darījumos.

Ir ieteicams šo koeficientu salīdzināt ar kreditoru parādu aprites koeficientu.

Kreditoru parādu aprites koeficients rāda, cik aprites uzņēmumam būs nepieciešamas, lai samaksātu savus rēķinus. Šo koeficientu aprēķina, realizētās produkcijas pašizmaksu dalot ar gada vidējo kreditoru parādu summu.

$$\text{Kreditoru parādu aprites ātrums} = \text{Ražošanas izmaksas} / \text{Vidējā kreditoru parādu summa}$$

2006. gads

$$136153 / [(23160 + 17291) / 2] = 6.73 \text{ vai } 360 / 6.73 = 54 \text{ dienas}$$

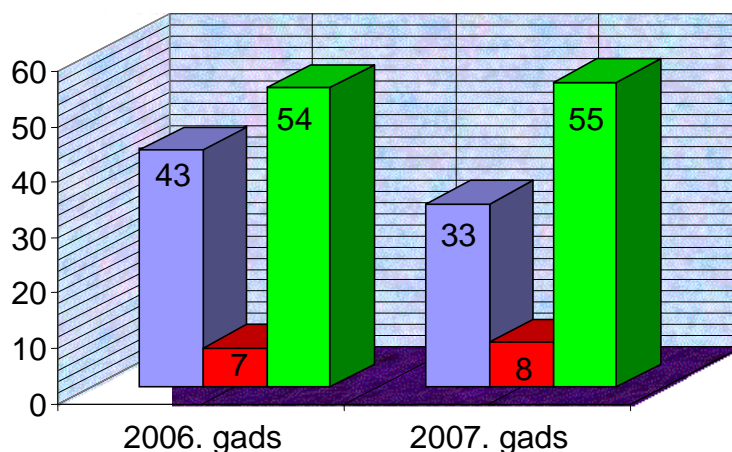
2007. gads

$$127200 / [(17291 + 21648) / 2] = 6.53 \text{ vai } 360 / 6.53 = 55 \text{ dienas}$$

2006. gadā SIA “Korniči” bija nepieciešamas vidēji 54 dienas, lai norēķināties ar saviem kreditoriem. 2007. gadā kreditoru parādu vidējais dzēšanas periods bija vienāds ar 55 dienām. Tas ir samērām labs rādītājs. Salīdzinot ar iepriekšējiem aprēķiniem, ir redzams, ka kreditoru parādu vidējais dzēšanas periods pārsniedz debitoru parādu dzēšanas periodu, tātad naudas līdzekļu trūkums šādā situācijā nav radījusi.

Apkopojot visus rezultātus par SIA “Korniči” līdzekļu aprites rādītājiem 2006. un 2007. gados, autore ir uzzīmējusi diagrammu, kurā var redzēt, ka mainījās krājumu aprites laiks kā arī debitoru un kreditoru parādu vidējie dzēšanas periodi.

- Krājumu aprites laiks
- Debitoru parādu vidējais dzēšanas periods
- Kreditoru parādu vidējais dzēšanas periods

2.7.attēls SIA “Korniči” līdzekļu aprites laiks (dienās)

Izmantojot šos datus, var aprēķināt SIA “Korniči” finansu ciklu. *Finansu cikls* sakas ar materiālu apmaksu (kad dzēsta kreditoru parādniecība) un beidzas, kad naudas līdzekļi tiek saņemti no pircēja (kad dzēsta debitoru parādniecība). Citiem vārdiem, tas ir laiks, kas nepieciešams, lai līdzekļi, kuri ir ieguldīti krājumos un debitoros pārvestos naudā.

$$\text{Finansu cikls} = \text{Krājumu aprites laiks} + \text{Debitoru periods} - \text{Kreditoru laiks}$$

2006. gads

$$43 + 7 - 54 = -4$$

2007. gads

$$33 + 8 - 55 = -4$$

Finansu cikla garums ir viens no apgrozāmo līdzekļu izmantošanas efektivitātes rādītājiem. Pamatojoties uz finansu cikla aprēķiniem par 2006. un 2007. gadiem, ir redzams, ka finansu cikls ir ar mīnusa zīmi, kas norāda uz SIA "Korniči" tīro apgrozāmo līdzekļu nepietiekamību. Par šī fakta esamību liecina aprēķini 2.6. nodaļā.

Kopumā, ņemot vērā visus aprēķinus par līdzekļu aprites rādītājiem, var secināt, ka SIA "Korniči" ir raksturīga vadības spēja pārvaldīt savus aktīvus un efektīvi izmantot šos aktīvus peļņas radīšanai.

2.8. Rentabilitātes rādītāji un to analīze

Uzņēmuma ilgtermiņa veiksmīga darbība ir atkarīga no uzņēmuma spējas ģenerēt pietiekamu peļņu. Uzņēmuma īpašnieki ir ieinteresēti ieguldīt līdzekļus uzņēmuma kapitālā, ja viņi ir pārliecināti, ka šis ieguldījums dos lielāku atdevi nekā, piemēram, naudas noguldījums bankā. Uzņēmuma pozitīva peļņas ģenerēšanas vēsture ir spēcīgs arguments jauno investoru piesaistīšanai. Tā kā peļņa ir svarīgs uzņēmuma līdzekļu avots, uzņēmuma spēja ģenerēt peļņu ir stabilas finansiālās pozīcijas pamats. Tāpēc uzņēmuma rentabilitātes rādītāju novērtēšana ir svarīga kā esošajiem un potenciālajiem investoriem, tā arī kreditoriem.

Rentabilitāti nosaka, uzņēmuma neto peļņu dalot ar neto apgrozījumu, ar uzņēmuma kopējo vai pašu kapitālu vai ar aktīvu kopsummu. Šie rādītāji rāda patērētos līdzekļus vai realizētās produkcijas apjomu. Rentabilitātes vērtēšanai nav noteiktu kritēriju. Rentabilitāti parasti izsaka procentos. Jo augstāks šis procentu līmenis, jo uzņēmuma darbība ir efektīvākā, zems rentabilitātes līmenis liecina par uzņēmuma neveiksmi, ja to nenovērš laikus, ir sagaidāma uzņēmuma darbības krīze.

Rentabilitāti apskata no trim viedokļiem:

- *komerciālā rentabilitāte* rāda, kādu peļņu uzņēmums ir ieguvis uz neto apgrozījuma vienību;
- *ekonomiskā rentabilitāte* rāda, kāda peļņa ir iegūta, rēķinot uz uzņēmuma aktīvu vienību;

- *finansiālā rentabilitāte* rāda, kādu peļņu ir ieguvuši uzņēmuma īpašnieki uz ieguldītā kapitāla vienību.

SIA “Korniči” rentabilitātes analīzes un novērtējuma galvenais informācijas avots ir peļņas vai zaudējumu aprēķini un bilances.

Komerčiālo rentabilitāti vai *apgrozījuma rentabilitāti* aprēķina, neto peļņu dalot ar neto apgrozījumu.

$$\text{Apgrozījuma rentabilitāte} = (\text{Pārskata perioda peļņa} / \text{Neto apgrozījums}) * 100 \%$$

2005. gads

$$(431 / 70560) * 100 \% = 0.61 \%$$

2006. gads

$$(-2135 / 167174) * 100 \% = -1.27 \%$$

2007. gads

$$(886 / 170608) * 100 \% = 0.52 \%$$

Pēc aprēķiniem ir redzams, ka 2005. gadā apgrozījuma rentabilitāte bija vienāda ar 0.61 % , vai uz katru realizācijas latu bija 0.0061 lati neto peļņas. 2006. gadā SIA “Korniči” strādāja ar zaudējumiem, un 1 apgrozījuma lats prasīja 1.0127 Ls izmaksas, jeb 0.0127 Ls zaudējumus. Tas bija visgrūtākais gads uzņēmumā darbībā un, neskatoties uz to, ka apgrozījums paaugstinājās par 2.4 reizēm, apgrozījuma rentabilitāte bija ar mīnusa zīmi (-1.27 %). Bet 2007. gadā situācija nedaudz uzlabojās un uzņēmums ir sācis strādāt ar peļņu, un uz 1 apgrozījuma latu, uzņēmums ieguva 0.005 Ls, bet vienalga apgrozījuma rentabilitātes rādītājs ir ļoti zems, sakarā ar lielām izmaksām. Šis stāvoklis norada uz to, ka SIA “Korniči” ir problēmas, kuras saistītas ar uzņēmuma vadības spēju vadīt un kontrolēt izmaksu attiecību pret apgrozījumu. Peļņas apjomu var regulēt, mainot pārdotās produkcijas daudzumu, ceļot cenas vai samazinot izmaksas. Uzņēmuma jāpaaugstina pārdotas produkcijas apjomu un jāsamazina izmaksas, bet nevajag palielināt cenas, jo Zivju paviljonā ir ļoti liela konkurence un pircēji cenšas pirkt produktus par zemām cenām. Tomēr 2007. gadā apgrozījuma rentabilitātes līmenis ir paaugstinājies un tas var vērtēt pozitīvi.

Šis rādītājs sniedz nedaudz lietojamas informācijas, jo tas vienkopus atspoguļo kā produkcijas un pakalpojumu pārdošanas gaitā iegūto peļņu, tā arī ar ražošanas vai pakalpojumu sniegšanu tieši nesaistītās izmaksas un ieņēmumus, kas atrodas ārpus menedžeru kontroles spējas. Realizācijas rentabilitāte var paaugstināties sakarā ar no peļņas maksājamo nodokļu likmes pazemināšanos vai arī uzņēmuma finansu politikas pārmaiņu dēļ. Tāpēc ir

ieteicams aprēķināt tādu rentabilitātes koeficientu, kuru ietekmē tikai operatīvas darbības rezultāti, uzņēmuma cenu politikas un operatīvās darbības izmaksu efektivitāte. Tāds ir **operatīvās rentabilitātes rādītājs**. Operatīvās darbības rentabilitātes rādītāju izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākuma (pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas) radīšanā.

$$\text{Operatīvās darbības rentabilitāte} = (\text{Peļņa pirms \% un nodokļiem} / \text{Neto apgrozījums}) * 100 \%$$

2005. gads

$$(511 / 70560) * 100 \% = 0.72 \%$$

2006. gads

$$(-10920 / 167174) * 100 \% = -6.5 \%$$

2007. gads

$$(1019 / 170608) * 100 \% = 0.59 \%$$

Tātad 2005. gadā operatīvās darbības rentabilitāte bija 0.72 %. 2006. gadā šis rādītājs stipri pazeminājās līdz -6.5 %. Salīdzinot ar apgrozījuma rentabilitāti 2006. gadā, operatīvās darbības rentabilitātes rādītāja lielums ir vēl zemāk un tas nozīmē, ka uzņēmumam bija ārkārtas ieņēmumi 9000 Ls apmērā, kuri pozitīvi ietekmēja apgrozījuma rentabilitātes lielumu. 2007. gadā SIA "Korniči" operatīvās darbības rentabilitāte ir palielinājusies, bet šis lielums ir ļoti zems, kas nevar raksturot uzņēmumu no labākas puses. Neatkarīgi no neto apgrozījuma līmeņa SIA "Korniči" vienmēr būtu ieinteresētām, lai operatīvās rentabilitātes līmenis būtu augstāks.

Komerčiālās rentabilitātes rādītāju grupā ietilpst **bruto peļņas rentabilitātes rādītāju**. Bruto peļņa bieži vien tiek uzskatīta par peļņas un zaudējumu aprēķina vissvarīgāko starprezultātu.

$$\text{Bruto peļņas rentabilitāte} = (\text{Bruto peļņa} / \text{Neto apgrozījums}) * 100 \%$$

2005. gads

$$(19455 / 70560) * 100 \% = 27.57 \%$$

2006. gads

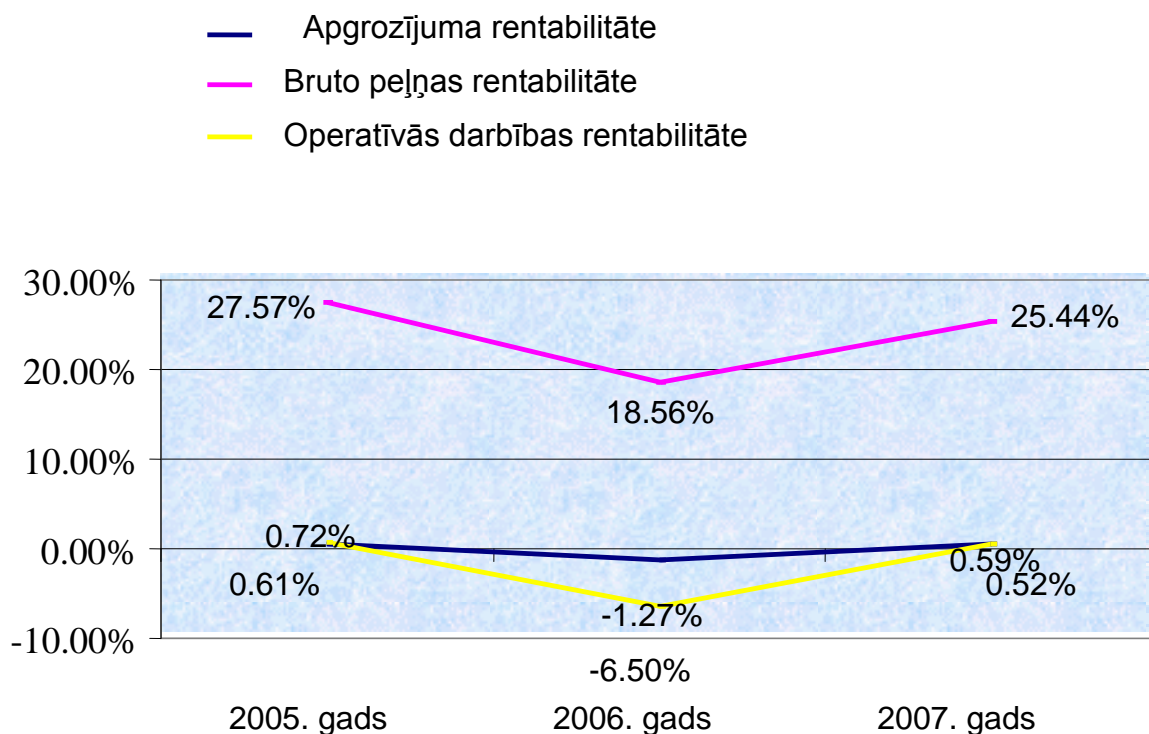
$$(31021 / 167174) * 100 \% = 18.56 \%$$

2007. gads

$$(43408 / 170608) * 100 \% = 25.44 \%$$

Veiktie aprēķini liecina par to, ka bruto peļņas rentabilitāte izskatāmajā periodā variējās intervālā no 18.56 % līdz 27.57 %. Visaugstākais bruto peļņas rentabilitātes līmenis bija 2005. gadā, neskatoties uz viszemāko apgrozījuma lielumu un viszemāko bruto peļņu. 2006. gadā neto apgrozījums palielinājās, tomēr rādītāja lielums samazinājās, pārdotās produkcijas ražošanas izmaksu pieauguma dēļ. Jāatzīmē tas, kā 2006. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, sortimentā bija daudz dārgas produkcijas: lasis, zuši, sarkanā un melnā ikri un tml., kas savukārt ļoti ietekmēja pārdotās produkcija ražošanas izmaksu palielinājumu un tātad bruto peļņas rentabilitātes samazinājumu. 2007. gadā rādītāja lielums nedaudz pieaudz līdz 25.44 %, tāpēc ka palielinājās bruto peļņa, jo samazinājās attiecība starp pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām un neto apgrozījumu.

Savienojot informāciju par šiem trim rentabilitātes rādītājiem, var zīmējumā atspoguļot, kā mainījās SIA “Korniči” apgrozījuma rentabilitāte, operatīvās darbības rentabilitāte un bruto peļņas rentabilitāte laika posmā no 2005. gada līdz 2007. gadam.

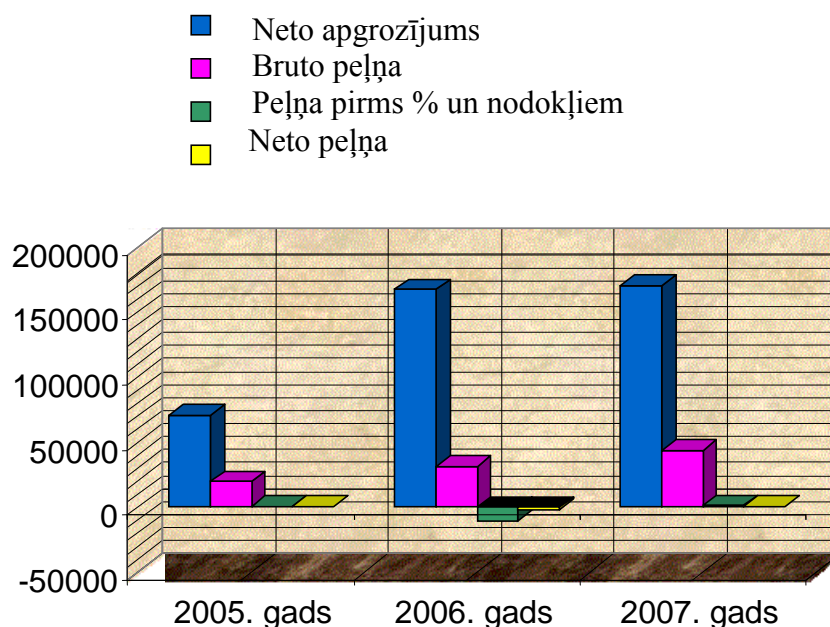

2.8.attēls SIA “Korniči” rentabilitātes izmaiņas 2005.g.-2007.g.

Zīmējums liecina par to, ka apgrozījuma rentabilitāte, bruto peļņas rentabilitāte un operatīvās darbības rentabilitāte 2007. gadā ļoti uzlabojās, salīdzinot ar 2006. gadu, tomēr pasliktinājās salīdzinājumā ar 2005. gadu. Kopumā var secināt, ka apgrozījuma rentabilitāte

un operatīvās darbības rentabilitāte atrodas ļoti zemā līmenī, kas nevar raksturot SIA “Korniči” no labākas puses.

Arī būtu interesanti uzskatami novērot, ka mainījās neto apgrozījums un peļņa laika posmā no 2005. gada līdz 2007. gadam. Grafiskajā zīmējumā ir vieglāk redzēt, kā mainījās attiecības starp bruto peļņu, peļņu pirms % un nodokļiem, neto peļņu un apgrozījumu.

2.9.attēls SIA “Korniči” neto apgrozījuma un peļņas izmaiņas (latos) 2005.g.-2007.g.

No zīmējuma ir redzams, ka neskatoties uz to, ka apgrozījums ar katru gadu aug un arī aug bruto peļņa, peļņa pirms % un nodokļiem, kā arī neto peļņa sastāda ļoti mazu daļu no apgrozījuma. Šādu situāciju izraisīja augsts pārdošanas un administrācijas izmaksu lielums, tāpēc vadītājiem jāregulē tieši tās izmaksas. Tomēr labvēlīgs ir stāvoklis, ka 2007. gadā uzņēmums strādāja bez zaudējumiem un tam ir tendence tālākai neto peļņas paaugstināšanai.

Tāpēc kā tālākai rentabilitātes analīzei jāizmanto arī bilances rādītāju vidējās vērtības, bet par 2005.gadu nav dati uz gada sākumu, tad nākamajos rādītājus autore ir aprēķinājusi tikai par diviem gadiem.

Aktīvu rentabilitāte ir visbiežāk lietotais ekonomiskās rentabilitātes rādītājs. Aktīvu rentabilitātes rādītājs raksturo uzņēmuma spēju izmantot tā rīcībā esošos resursus ieņēmumu radīšanai. Aktīvu rentabilitāte izteic operatīvās darbības ienākuma attiecību pret aktīvu kopsummu.

Aktīvu rentabilitāte = (Peļņa pirms % un nodokļiem / Aktīvu vidējā vērtība) * 100 %

2006. gads

$[-10920 / (17587 + 25591) / 2] * 100 \% = -50.58 \%$

2007. gads

$[1019 / (22830 + 17587) / 2] * 100 \% = 5.04 \%$

2006.gadā SIA “Korniči” strādāja ar zaudējumiem un šis apstāklis nelabvēlīgi ietekmēja aktīvu rentabilitātes lielumu, kas bija vienāds ar -50.58 %. Tas nozīmē, ka tajā pašā gadā 1 aktīvu latā bija ieguldīti 0.5058 Ls zaudējumus. 2007. gadā rādītājs bija 5.04 % vai 1 aktīvu lats SIA “Korniči” atnesa 0.0504 Ls peļņas pirms % un nodokļiem. Uzņēmuma aktīvu rentabilitāte ir zema un tas liecina par to, ka SIA “Korniči” neefektīvi izmanto savus resursus ieņēmumu radīšanai.

Pašu kapitāla rentabilitāte ļauj noteikt tā kapitāla izlietošanas efektivitāti, kuru ir investējuši uzņēmuma īpašnieki.

Pašu kapitāla rentabilitāte = (Tīrā peļņa / Pašu kapitāla gada vidējā summa) * 100 %

2006. gads

$[-2135 / (2431 + 296) / 2] * 100 \% = -156.58 \%$

2007. gads

$[886 / (296 + 1182) / 2] * 100 \% = 119.89 \%$

2006. gadā pašu kapitāla rentabilitāte bija -156.58 % vai 1 pašu kapitāla lats īpašniekam nes zaudējumus 1.57 Ls apmērā. Tas ir ārkārtīgi slikts rādītājs. 2007. gadā 1 pašu kapitāla lats atnesa jau 1.20 Ls ieņēmumus, jo uzņēmums strādā ar peļņu. Neskatoties uz to, ka 2007. gadā pašu kapitāla rentabilitāte bija ļoti augsta, jāņem vērā visus iepriekšējos rādītājus, kuri, pamatojoties uz rezultātiem, nav augsti. Tas liecina par to, ka atsevišķie rādītāji nerada pilnīgi skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo pozīciju, bet tikai no kopējiem aprēķiniem par visiem rādītājiem var secināt kā strādā uzņēmums. Veicot uzņēmumā ārējo analīzi, jāņem vērā arī to, kā gada pārskati ārējai lietošanai nevienmēr var dot patiesu informāciju par uzņēmumu.

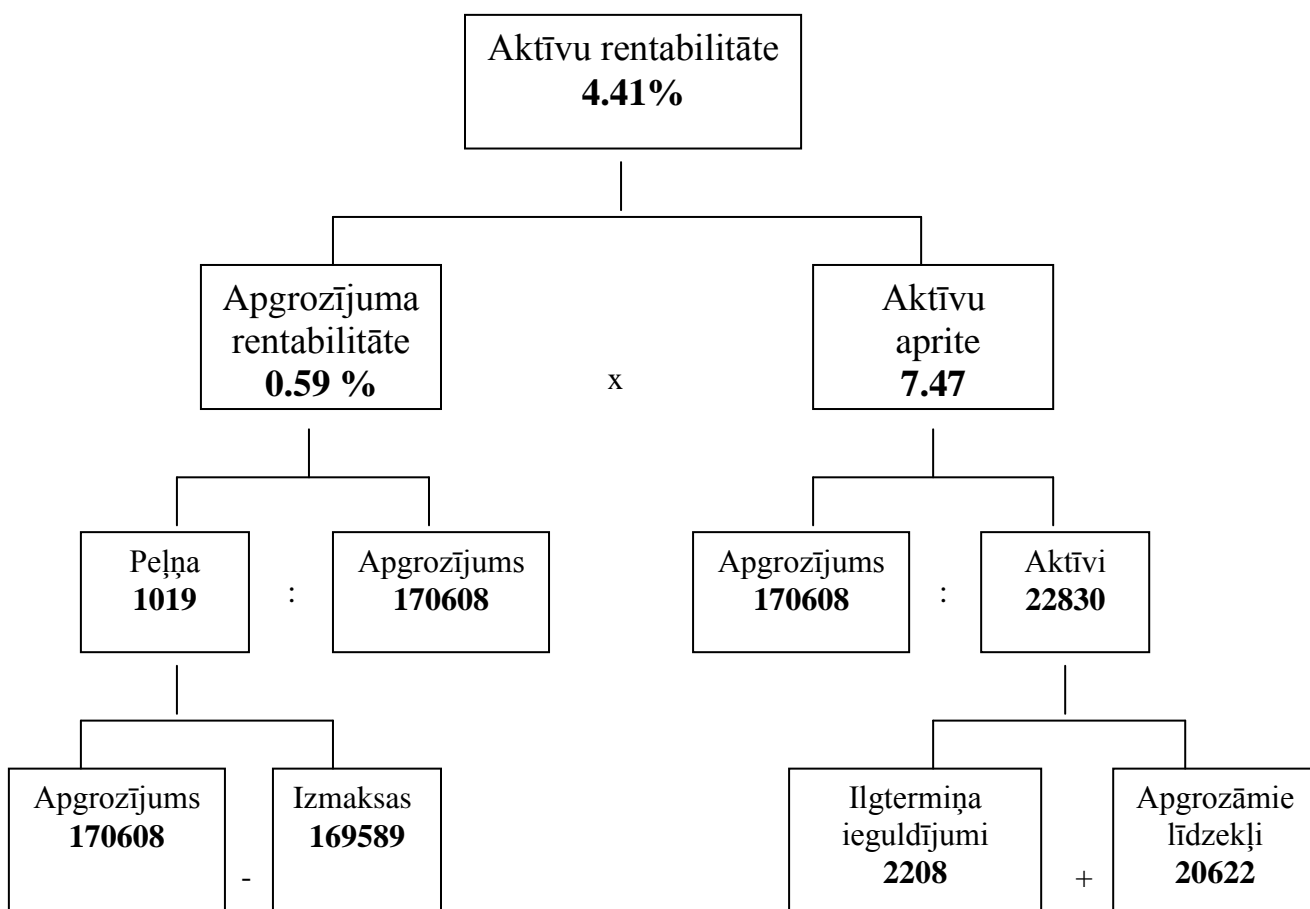
Analizējot uzņēmuma rentabilitātes rādītājus ir ieteicams izmantot Duponta modeli. Šajā modelī pamatā ir aktīvu rentabilitātes, apgrozījuma rentabilitātes un aktīvu aprites savstarpējās atkarības rādītājs.

Aktīvu rentabilitāte = Apgrozījuma rentabilitāte * Aktīvu aprites ātrums

Iegūtais vienādojums tiek saukts par Duponta formulu, jo tieši Duponta kompānija pirmā sāka to izmantot finansu vadīšanā.

Aktīvu rentabilitātes dalīšana divās sastāvdaļās ļauj noskaidrot SIA “Korniči”, kāds iemesls ir šī rādītāja nepietiekami augstam līmenim: realizācijas rentabilitāte, aprites ātrums vai abi šie rādītāji kopā. Pēc analīzes rādītājiem uzņēmuma vadība var pieņemt lēmumu par šo rādītāju paaugstināšanu.

Pamatojoties uz Duponta formulu, kā arī uz aprēķiniem par šās formulas sastāvdaļām, autore ir sastādījusi shēmu, kurā tiek iekļauti dati par 2007. gadu un kura rāda, kā var aprēķināt aktīvu rentabilitāti un kas ietekme to. Rezultāti nedaudz atpaliek no iepriekšējiem aprēķiniem, jo autore ir paņēmusi aktīvu vērtību uz gada beigām, nevis vidējie aktīvi, tomēr Duponta modeļa būtība nemainās.

2.10.attēls Duponta modeļa izmantošana SIA “Korniči” gadījumā

No attēla var secināt, ka aktīvu rentabilitāti var paaugstināt, palielinot apgrozījuma rentabilitāti vai samazinot aktīvu aprite, bet katra uzņēmuma mērķis – palielināt šos divus rādītājus, nevis vienu rādītāju paaugstināt un otru samazināt. Tātad aktīvu aprite būs augstāka, kad apgrozījums būs lielāks, nekā aktīvi. Tad uzņēmumam jāstrādā ar maziem aktīviem, bet ar lielāku rezultātu. Tomēr liels apgrozījums var samazināt apgrozījuma rentabilitāti, bet lai

tas nenotiktu, tad peļņa jāaug straujāk, nekā apgrozījums. Savukārt tāda situācija var būt tikai tad, ja uzņēmums jāekonomē izmaksas. Tieši samazinot izmaksas, SIA “Korniči” var uzlabot savus darbības rezultātus. Bet jāsamazina pārdošanas izmaksas un administrācijas izmaksas, nevis pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas. Tomēr nekādā gadījumā nedrīkst samazināt algu pārdēvējām, jo var samazināties darba ražīgums, kas negatīvi ietekmē apgrozījuma daudzumu.

No minētā var secināt, ka SIA “Korniči” aktīvu rentabilitātes līmeni un dinamiku ietekmē viss tirdzniecības un saimniecisko faktoru kopums, kas ietver šādus svarīgus faktorus:

- tirdzniecības un pārvaldes organizēšanas līmenis;
 - uzņēmuma līdzekļu struktūra;
 - resursu izmantošanas pakāpe;
 - pārdotās produkcijas apjoms, sortiments un kvalitāte;
 - produkcijas ražošanas izmaksas un pašizmaksas;
- peļņa pa atsevišķiem darbības veidiem un tās izmantošanas virzieniem.

2.9. Uzņēmuma bankrota prognozēšana.

Bankrots — maksātnespējīga uzņēmuma piespiedu atsavināšana vai likvidācija nolūkā iegūt līdzekļus kreditoru likuma pamatoto prasījumu apmierināšanai. Pamatpazīme bankrotam ir uzņēmuma nespēja nodrošināt kreditoru prasības 3 mēnešu laikā no termiņa dienas. Pēc šī termiņa izbeigšanas kreditoriem ir tiesības vērsties tiesā, lai uzņēmumu – parādnieku atzītu par bankrotējušu.

Uzņēmuma bankrots var būt:

“Neveiksmīgs bankrots” – ne uzņēmuma vainas dēļ, bet gan neparedzamo apstākļu dēļ (dabas stihijas, kara darbība, krīze, utt.) Šajā gadījumā valsts nepieciešama sniegt palīdzību uzņēmumam, lai izietu no krīzes situācijas.

“Ļaunprātīgs bankrots” - parādnieks uzņēmumu ir apzināti padarījis par maksātnespējīgu nolūkā izvairīties no parādu maksāšanas vai citu saistību pildīšanas. Tas ir kriminālnoziedzums.

“Nepiesardzīgs bankrots” – nefiktīva darbība piedaloties pārāk riskantos darījumos. Šis bankrota veids ir visizplatītākais. Nepiesardzīgs bankrots uzsākas pakāpeniski. Lai tas nesāktos pastāvīgi jāveic finanšu analīzi un laicīgi pieņemt lēmumus par uzņēmuma ekonomikas atsvaidzināšanu.

Pašlaik pastāv vairāki bankrota prognozēšanas modeļi. Visizplatītākais modelis ir Altmaņa, bet ņemot vērā, ka Altmana Z modelis tika izstrādāts, pamatojoties uz amerikāņu uzņēmumu datiem par laika periodu no 1946. līdz 1965. gadam, tā pilnīgi neierobežota izmantošana mūsdienās nav iespējama nevienas valsts ekonomikā. Tāpēc finansisti uzsāka jaunu modeļu izstrādāšanu, un tos pielāgoja vietējiem reālajiem apstākļiem.

Rīgas Tehniskajā universitātē bankrota iespējamības prognozēšanai tika izstrādāts Latvijas apstākļiem atbilstošs Z modelis, tomēr, pēc pašu autoru atzinuma, tajā nav ņemtas vērā nozaru īpatnības un modelis izstrādāts, pamatojoties uz nelielu uzņēmumu izlases kopu.

$$Z = -2,4 + 2,5K_1 + 3,5K_2 + 4,4K_3 + 0,45K_4 + 0,7K_5$$

Kur:

K_1 – neto apgrozāmais kapitāls / kopējie aktīvi;

K_2 – nesadalītā peļņa / kopējie aktīvi;

K_3 – peļņa pirms nodokļiem / kopējie aktīvi;

K_4 – pašu kapitāls / kopējie aktīvi;

K_5 – neto apgrozījums / kopējie aktīvi

Kritēriji:

$Z < 1,80$ – ļoti liela bankrota iespējamība;

$1,81 < Z < 2,7$ – bankrots ir iespējams;

$Z > 3,0$ – bankrota iespējamība nepastāv vai arī ir ļoti zema

Bankrota diagnostikai parasti uzņēmumā tiek izmantots Altmana modelis - 5 koeficienti, kas visvairāk ietekmē uzņēmuma darbību un tiek aprēķināts uzņēmuma bankrota koeficients (Z – lielums) par 2005.g.- 2007.g.

2.8.tabula

Bankrota koeficienta noteikšana

	2005.g.	2006. g.	2007. g.
$K_1 =$ neto apgrozāmais kapitāls / kopējie aktīvi	-0.04	-0.04	-0.04
$K_2 =$ nesadalītā peļņa / kopējie aktīvi	0.02	-0.12	0.04
$K_3 =$ peļņa pirms nodokļiem / kopējie aktīvi	0.02	-0.12	0.04
$K_4 =$ pašu kapitāls / kopējie aktīvi	0.09	0.02	0.05
$K_5 =$ neto apgrozījums / kopējie aktīvi	2.76	9.51	7.47
$Z = -2,4 + 2,5K_1 + 3,5K_2 + 4,4K_3 + 0,45K_4 + 0,7K_5$	-0.21	3.22	3.07

Pēc veiktajiem aprēķiniem var secināt, ka 2005.gadā kad uzņēmumam tas bija pirmais darbības gads, dēļ maza neto apgrozījuma uzņēmumam bija ļoti liela bankrota iespējamība. Bet 2006. un 2007. gados $Z > 3$, un tas nozīmē, ka uzņēmumam bankrota iespēja ir ļoti zema. Nav nepieciešams pārāk sīki analizēt uzņēmumu. 2 gadu laikā uzņēmumam maksātspēja nedraud. Tomēr, neskatoties uz to, ka Z – lielums ir augsts, jānovērtē katrs K – rādītājs atsevišķi. No aprēķiniem ir redzams, ka Z – lieluma augstu līmeni uztura tikai K_5 , kas raksturo aktīvu apriti, bet citi K – rādītāji atrodas ārkārtīgi zemā līmenī. Tātad, prognozējot uzņēmuma bankrota iespējamību, izmantojot Latvijas modeli, nedrīkst paļauties tikai uz mehāniskiem aprēķiniem, savukārt arī jāanalizē aprēķināšanas būtību un jāskaidro Z – lieluma atkarība no K – rādītājiem. Kopumā iznāca, ka SIA “Korniči” situācija nav tik stabila, par ko liecina tādi augsti Z – lielumi.

Minēto rādītāju aprēķināšana un pareiza novērtēšana ļauj uzņēmuma vadītājiem kritiski novērtēt savu darbību, finanšu rādītājus un laikus novērst radušās problēmas.

Regulāri aprēķinot bankrota prognozēšanas rādītājus, var noteikt finansiālā stāvokļa izmaiņu tendences un atbilstoši tam pieņemt pareizus finanšu lēmumus.

Agrīnās bankrota pazīmes var izpausties arī šādu faktoru veidā:

- 1) finanšu pārskatu iesniegšanas aizkavēšanās, kas liecina par neapmierinošu finanšu dienestu darbību;
- 2) krasas izmaiņas bilances posteņos, sevišķi, ja:
 - strauji samazinās naudas līdzekļu atlikums kasē un bankas kontā;
 - pieaug debitoru parādi un to inkasācijas periods;
 - pieaug kreditoru saistības;
 - krītas apgrozījums;
 - parādās lieki ražošanas krājumi;
 - konflikti uzņēmuma iekšienē.

SIA “Korniči” 2006. gadā bija vērojami tādi faktori kā: strauji samazinājās naudas līdzekļu atlikums kasē, ir pieaugušie debitoru parādi un bieži konflikti uzņēmuma iekšienē. Visi minētie faktori negatīvi ietekmēja uzņēmuma darbību un tieši tajā pašā gadā SIA “Korniči” strādāja ar zaudējumiem. 2006.gads bija lūzuma gads uzņēmuma pastāvēšanā. Pēc uzņēmuma īpašnieka nomaiņas situācija stabilizējās un no 2007. gada uzņēmuma darbībā sākās jauns etaps ar pozitīvām tendencēm, par kurām liecina visi šajā diplomdarbā aprēķinātie rādītāji.

2.10. Uzņēmuma datu salīdzināšana ar citu uzņēmumu radītājiem.

Lai vēl efektīvāk veiktu uzņēmuma analīzi, jāizpēta arī uzņēmuma tieši vai netieši ietekmējošie faktori. No tieši ietekmējošiem faktoriem var papildus analizēt piegādātājus, starpniekus, pircējus, konkurentus, saskares auditorijas un likumdošanu. No netieši ietekmējošiem faktoriem var analizēt kopsakarības starp uzņēmuma radītājiem un tādiem radītājiem kā demogrāfiskie radītāji, starptautiskās attiecības, zinātnes un tehnikas attīstības līmenis, valsts politika, nodarbinātība vai bezdarbs sabiedrībā, kultūra, iedzīvotāju pirktspēja, nodokļu politika un inflācija.

SIA "Korniči" struktūrvienība atrodas Rīgas centrālajā tirgū, tāpēc uzņēmuma vissvarīgākais ietekmējošais faktors ir konkurentu darbība. **Analīzē tiek izmantotas divu konkurentu SIA "Omārs" un SIA "Zivtiņa" bilances un peļņas vai zaudējumu radītāju salīdzināšana par pēdējo darbības gadu (3. un 4.pielikums).** Augstākminētie uzņēmumi ir līdzīgi SIA "Korniči" pēc darbības laika (t.i. uzņēmuma dibināšanas laika), ieguldītā kapitāla, piedāvātā produktu sortimenta un apjomiem, ka arī pēc nodarbināto cilvēku skaita.

Konkurentu analīze dos uzņēmumam iespēju:

- ✓ salīdzināt savus datus ar konkurentiem un novērtēt savu vietu starp tiem;
- ✓ analizēt konkurentu labākos radītājus un izdarīt secinājumus kādai jābūt darbībai, lai sasniegtu tādus rezultātus;
- ✓ analizēt konkurentu sliktākos radītājus un izdarīt secinājumus kāda darbība var novest pie tādiem radītājiem un censties izvairīties no tiem.

Lai veiktu finanšu analīzi un izvirzītu galvenos secinājumus, darba autore 2.9.tabulā apkopojā arī konkurējošo uzņēmumu nepieciešamos radītājus.

2.9.tabula

Salīdzinošo uzņēmumu finanšu datu radītāji par 2007.gadu

Rādītāju nosaukums	Koeficienta robež-tiekamība	SIA "Omārs" Ls	SIA "Zivtiņa" Ls	SIA "Korniči" Ls
<i>Finanšu stabilitāte, koeficients</i>				
K ₁ Pašu kapitāla īpatsvars	≥0,5	0,19	0,66	0,052
K ₂ Pašu līdzekļu attiecība	>1	4,2	0,5	18,3
K ₃ Apgroz.līdzekļu attiecīb	>0,1	-0,4	0,2	-0,05
K ₄ Pašu apgroz.līdzekļu un pašu kapitāla attiecība	0,2 – 0,5	-1,3	0,1	-0,87
<i>Likviditāte, koeficients</i>				
Kopējā likviditāte	1,0 – 2,0	1,61	1,68	0,95
Starpseguma likviditāte	>1	0,28	0,77	0,41

2. Administrācijas izmaksas uzņēmumam gandrīz vienādas ar SIA "Zivtiņa", bet SIA "Omārs" tie ir 1,8 reizes lielākas, tas nozīmē, ka uzņēmums lietderīgāk izlieto līdzekļus;

3. SIA "Zivtiņa" un SIA "Omārs" ir izdevumi arī procentu maksājumiem, šeit var izdarīt secinājumus, ka ir bijuši noformēti kredīti. SIA "Korniči" nav procentu maksājumu, bet 1019 Ls peļņa pirms procentu maksājumiem uzņēmumam īpaši neatļauj veikt tādas izdevumus;

4. SIA "Omārs" ir lieli ārkārtas izdevumi, kas radušies no nepārmērīgas un nepamatotas norakstītās produkcijas. Novērtējot SIA "Omārs" gatavās produkcijas atlikumu 21656 Ls, kurš ir divas reizes lielāks par SIA "Korniči" un SIA "Omārs" atlikumiem, var secināt, ka uzņēmumam ir jāsamazina produkcijas atlikums;

5. Vislielākie kredītoru parādi arī ir SIA "Korniči" un SIA "Omārs", bet ņemot vērā, ka tomēr SIA "Omārs" ir peļņa un kredīts nav atmaksāts, tāda situācija ir loģiskāka un vērtējama labāk, nekā SIA "Korniči", kurai nav lieli kreditori, bet nav arī peļņas. SIA "Korniči", kā arī SIA "Omārs" jāpievērš uzmanība parādiem piegādātājiem, jo, ja atlikumos ir ieilgušie parādi, tas var negatīvi ietekmēt piegādātāja politiku attiecībā uz piegādēm, tas ir piegādātājs var paaugstināt cenas vai vispār pārtraukt piegādes;

6. Kopumā SIA "Korniči" var ieteikt palielināt darbības efektivitāti par paraugu ņemot SIA "Zivtiņa" darbību un rādītājus.

Secinājumi un priekšlikumi

Analizējot SIA “Korniči” finansiālo stāvokli, autors nāca pie sekojošiem secinājumiem:

1. 2005.gada rezultāti praktiski nav salīdzināmi, jo uzņēmumam tas bija pirmais darbības gads, tomēr pie salīdzinoši nelielā apgrozījuma uzņēmums noslēdzis gadu ar peļņu. SIA “Korniči” 2006. gads bija ļoti grūts. Šīs grūtības bija saistītas ar firmas īpašnieka nomaīņu, un šajā pašā gadā firma strādāja ar zaudējumiem 2135 Ls apmērā. Tāpēc gandrīz visi rādītāji bija ļoti zemi. 2007. gadā situācija uzlabojās, līdz ar to paaugstinājās arī visi rādītāji.
2. 2007. gadā bilances sastāvā tiek vērojamas nozīmīgas izmaiņas, kuras bija saistītas ar uzņēmuma līdzekļu palielinājumu par 30 %, sakarā ar ilgtermiņa ieguldījumu un apgrozāmo līdzekļu palielinājumu. Jāatzīmē, ka visos apgrozāmo līdzekļu posteņos vērojama samazināšanās, izņemot naudas līdzekļus, kas ietekmē apgrozāmo līdzekļu kopu paaugstināšanu. Savukārt SIA “Korniči” līdzekļu avotu palielinājums par 30 %, pārsvara īstermiņa kreditoru palielinājuma dēļ.
3. Pozitīvas tendences 2007.gadā tiek konstatētas bilances struktūrā: krājumu īpatsvars samazinājās par 21 % (no 69 % līdz 48 %); debitori ir samazinājušies par 11 % (no 24 % līdz 13 %) ; naudas līdzekļu īpatsvars pieaug par 28 % (no 1 % līdz 29 %) ; pašu kapitāla īpatsvars ir pieaudzis par 3 % (no 2 % līdz 5%) un par 3 % ir samazinājies īstermiņa kreditoru īpatsvars (no 98 % līdz 95 %).
4. Pamatojoties uz SIA “Korniči” finansiālās stabilitātes analīzes rezultātiem, var secināt, ka uzņēmums nonācis nestabilā finansiālajā stāvoklī, jo uzņēmuma pašu avoti ir ļoti vāji.
5. Neskatoties uz to, ka uzņēmums darbojas mazumtirdzniecības jomā un stāvoklis, kad aizņemtais kapitāls pārsniedz par pašu kapitālu, ir uzskatams par normālu, tomēr SIA “Korniči” ir stipri atkarīgs no īstermiņa aizņemtajiem līdzekļiem, jo to īpatsvars 2007. gadā bija vienāds ar 95 %, bet pašu kapitāla īpatsvars sastādīja tikai 5 % no kopējā kapitāla.
6. 2007. gadā uzņēmuma aizņemto un pašu līdzekļu attiecība samazinājās līdz 18.31, salīdzinājumā ar 2006. gadu, kad šī attiecība bija 58.42. Tas nozīmē, ka 2007. gadā SIA “Korniči” piesaistīja no ārienes 18.31 Ls uz 1 Ls pašu kapitāla. Šis fakts neraksturo uzņēmumu no labākas puses.
7. Uzņēmuma kopējās likviditātes koeficients ir 0.95 un tas atpaliek no normas. Tam jābūt robežās starp 1.0 līdz 2.0. Tāpēc uzņēmumam var izveidoties grūtības īstermiņa saistību kārtošānā.

8. Uz problēmām ar kopējo likviditāti norada arī tiro apgrozāmo līdzekļu negatīvs lielums. 2007. gadā īstermiņa saistību pārsvars pār apgrozāmajiem līdzekļiem liecina, ka SIA "Korniči" ne tikai nevar nosegt savas īstermiņa saistības, bet tai arī nav finanšu resursus savas darbības paplašināšanai nākotnē. Tiro apgrozāmo līdzekļu trūkums var novest pie uzņēmuma bankrota.
9. Tomēr absolūtās likviditātes koeficients 2007. gadā ļoti uzlabojās, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem. Īpaši stiprs absolūtās likviditātes lēciens bija tieši šajā pašā gadā no 0.005 līdz 0.3, sakarā ar naudas līdzekļu palielināšanu. Var secināt, ka firmas maksāspējas līmenis ir normāls, jo koeficients atrodas optimuma robežās 0.2 – 0.5.
10. Analizējot līdzekļu aprites rādītājus, var secināt, ka savus aktīvus uzņēmums izmanto efektīvi, jo to aprites koeficients ir vienāds ar 8.44. Tas nozīme, ka uz 1 aktīvos ieguldīto latu atgūti 8.44 Ls, kas tiek novērtēts pozitīvi.
11. Krājumu aprites ātrums 2007. gadā ir 10.88 vai 33 dienas. Šis rādītājs nedaudz uzlabojās, salīdzinot ar 2006.gadu, jo samazinājās krājumi. Principā rādītāju var vērtēt kā augstu, tomēr, ņemot vērā to, ka SIA „Korniči” nodarbojas ar zivju un zivju izstrādājumu mazumtirdzniecību, šim koeficientam jābūt vēl augstākām, jo zivis ir ātri bojājams produkts.
12. Debitoru aprites laiks ir 8 dienas, tāpēc uzņēmums var ātrāk saņemt samaksu no pircējiem un ātrāk šos līdzekļus ieguldīt peļņu nesošos darījumos. Salīdzinājumā ar kreditoru aprites laiku, kas ir vienāds ar 55 dienām, debitoru aprites laiks ir ātrāks par 7 reizēm. Tas ir ļoti labvēlīgi, jo katrs uzņēmums vēlas lai debitoru aprites laiks būtu īsāks, bet kreditoru aprites laiks būtu ilgāks.
13. SIA "Korniči" apgrozījuma rentabilitāte un operatīvās darbības rentabilitāte atrodas ārkārtīgi zemā līmenī, kurš nepārsniedz 1 %. Tomēr par pozitīvu var uzskatīt vērojamo uzlabošanas tendenci, jo uzņēmums 2007. gadā sāka strādāt ar peļņu, salīdzinājumā ar 2006. gadu, kad uzņēmumam bija zaudējumi un ar lielāku peļņu nekā 2005.gadā.
14. Bruto peļņas rentabilitāte izskatāmajā periodā bija augsta. Tā mainījās no 18.56 % līdz 27.57 %. Tātad no iepriekšējā secinājuma ir redzams, ka apgrozījuma rentabilitāte un operatīvās darbības rentabilitāte ir zema, bet bruto peļņa ir augsta un tas liecina par to, ka uzņēmumam bijušas ļoti lielas administrācijas un pārdošanas izmaksas.
15. 2007. gadā uzņēmuma aktīvu rentabilitāte bija vienāda ar 5.04 %, kas ir vairākās reizes lielāka nekā 2006. gadā, kad tā bija 50.58 %.
16. Pašu kapitāla rentabilitāte 2007. gadā bija augstā līmenī. 1 pašu kapitāla lats atnesa 1.20 Ls peļņu. Tomēr neskatoties uz to, ka pašu kapitāla rentabilitāte ir augsta, jāņem vērā visus iepriekšējos rentabilitātes rādītājus, kuri, pamatojoties uz rezultātiem, nav augsti.

17. Lai prognozētu uzņēmuma bankrota varbūtību tika izmantots Latvijas modelis un balstoties uz rezultātiem var secināt, ka SIA "Korniči" bankrota iespēja ir ļoti zema. Tomēr Z – lieluma augstu līmeni uztura tikai K₅, kas raksturo aktīvu aprīti, bet citi K – rādītāji atrodas ārkārtīgi zemā līmenī. Tāpēc SIA "Korniči" situācija nav tik stabila un nesatraucoša.
18. Salīdzinot uzņēmuma datus ar citiem diviem konkurējošiem uzņēmumiem, kuri ir līdzīgi ar SIA "Korniči" pēc darbības laika (t.i. uzņēmuma dibināšanas laika), ieguldītā kapitāla, piedāvātā produktu sortimenta un apjomiem, kā arī pēc nodarbināto cilvēku skaita var secināt, ka uzņēmumam nav labi rādītāji, tomēr salīdzinošie uzņēmumi efektīvāk pārvalda līdzekļus un ar gandrīz tādu pašu apgrozījumu, kā SIA "Korniči" uzņēmumi gūst ievērojami lielāku peļņu.

Rezumējot SIA "Korniči" finansiālo stāvokli, autors izvirzīja sekojošus priekšlikumus:

Minēto problēmu novēršanai, kā arī turpmākai uzņēmuma finansiālā stāvokļa uzlabošanai nepieciešams veikt šādus pasākumus:

1. SIA "Korniči" finansiālās stabilitātes uzlabošanai var rekomendēt pastiprināt pašu avotus ar dažādiem paņēmieniem, piemēram, pamatkapitāla palielināšanu, rezerves izveidošanu, kā arī uzkrājumu veidošanu u.c. Katram uzņēmumam obligāti jābūt rezervēm, jo tad tās var izmantot nelabvēlīgajos darbības gados. Tomēr no SIA "Korniči" bilances ir redzams, ka uzņēmumam nav rezerves, tāpēc tās ieteicams turpmāk izveidot.
2. Uzņēmumam ir nepieciešams mainīt kapitāla struktūru, palielinot pašu kapitāla īpatsvaru un samazinot aizņemtā kapitāla īpatsvaru līdz pieļaujamajam līmenim, jo ar esošo kapitāla struktūru uzņēmumam var būt grūti saņemt kredītu vai piesaistīt potenciālos investorus.
3. SIA "Korniči" ir ieteicams palielināt kopējās likviditātes rādītāju vismaz līdz 1, bet labāk līdz 2. Šo koeficientu uzņēmums var paaugstināt divējādi: palielinot apgrozāmo līdzekļu atsevišķo posteņu lielumu vai pazeminot īstermiņa saistības. Tomēr vadītājiem nevajag censties šo rādītāju stipri palielināt, jo apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār īstermiņa saistībām vairāk nekā divus reizes ir nevēlams, tāpēc, ka tas var liecināt par neracionālu kapitāla struktūru.
4. Jāpievērš liela uzmanība krājumu sastāvam. Tāpēc, ka zivis un zivju izstrādājumi ir ātri bojājami produkti, tad krājumi galvenokārt jāveido no zivju produktiem vakuuma iepakojumā un dažādu veidu konserviem, kurus var glabāt ilgāku laiku.

5. Tā kā SIA "Korniči" rentabilitātes rādītāji ir ļoti zemi, tie jācenšas palielināt. Uzņēmumam var rekomendēt samazināt administrācijas un pārdošanas izmaksas un / vai palielināt apgrozījumu. Tomēr nedrīkst palielināt apgrozījumu, paaugstinot produkcijas cenas, jo Centrālajā tirgū ir ļoti liela konkurence un tas var izraisīt pretēju reakciju un samazināt apgrozījumu. Uzņēmuma vadītājiem jāmeklē piegādātāji, kuri var piedāvāt kvalitatīvu produkciju par zemām cenām. Samazinot izmaksas, nekādā gadījumā nedrīkst samazināt algu strādājošiem, jo var samazināties darba ražīgums, kas negatīvi ietekmē apgrozījuma daudzumu. Kā arī var samazināties dienas ienākumi naudas zādzības dēļ.
6. SIA "Korniči" var rekomendēt izmantot datorgrāmatvedības programmu, kura ietver sevī finansiālās darbības analīzes bloku. Šī programma ir ļoti ērta un nepieciešama nestabiliem uzņēmumiem, lai operatīvi uzraudzītu finansiālā stāvokļa izmaiņas un savlaicīgi novērstu nelabvēlīgas situācijas.
7. Salīdzinājumā ar citu uzņēmumu datiem SIA "Korniči" var iegādāties pamatlīdzekļus (iekārtas, mašīnas), kuri var palīdzēt mazināt pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas un pārdošanas izmaksas. Pamatlīdzekļus var iegādāties kredītā.
8. Salīdzinājumā ar SIA "Zivtiņa" bilanci jāpievērš uzmanība parādiem piegādātājiem. Tāpēc, ka atlikumos var būt ieilgušie parādi, kurus var atmaksāt ar brīvajiem naudas līdzekļiem. Ieilgušie parādi var negatīvi ietekmēt piegādātāja politiku attiecībā uz piegādēm, tas ir piegādātājs var paaugstināt cenas vai vispār pārtraukt piegādes. Bet ātrāki norēķini ar piegādātājiem arī ļauj mazināt pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas, saņemot atlaides no piegādātāja.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts

1. LR Likums “*Maksātnespējas likums*” spēkā ar 01.01.2008..
Pieejams:<http://www.likumi.lv/doc.php?id=166663> ;
2. **Berdnarskis L., Paupa V., Vaikulis J.** *Finansu pārskatu analīze*. – Rīga: Latvijas Universitāte, gads nav publicēts. 103.lpp.;
3. **Dūdele A., Korsaka T.** *Finansu vadības pamati*.: Mācību līdzeklis. – Rīga: Banku augstskola, 2001. 106.lpp.;
4. **Mavļutova I.** Uzņēmumu maksātnespējas prognozēšanas metodika *Žurnāls „Bilance”*, 2007. 1 (157), 13-15.lpp.;
5. **Rurāne M.** *Finansu pārvaldība* – Rīga: Latvijas izglītības fonds, gads nav publicēts. 287.lpp.;
6. **Zelgalve E.** *Finansu analīze un tās loma uzņēmuma vadībā*.: mācību līdzeklis. – Rīga: Latvijas Universitāte, 2002. 501.lpp.;
7. **Zelgalve E.** *Finansu analīzes loma aizņēmēja kredītspējas novērtēšanā*.: mācību līdzeklis. – Rīga: Latvijas Universitāte, 2002. 71.lpp.;
8. **Бернштейн Л. А.** *Анализ финансовой отчетности*: Пер. С англ. / Научн. Ред. Перевода гл. – корп. РАН И.И. Елисева. / Гл. Ред. Серии проф. Я. В. Соколов. – Москва: Финансы и статистика., 2002. 306 с.;
9. **Ковалев В.В.** *Введение в финансовый менеджмент*. Москва: Финансы и статистика, 2000. 152 с.;
10. **Савицкая Г. В.** *Анализ хозяйственной деятельности*: Учебное пособие. – 3 – е изд. – Москва: ИНФРА – М, 2005. 40 – 80 с.;
11. Priekšmeta “Finanšu analīze” lekciju konspekts;
12. SIA “Korniči” finanšu dati.

PIELIKUMI

1. PIELIKUMS
SIA "Korniči" bilance

AKTĪVS	2005, Ls	2006, Ls	2007, Ls
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	1373	1076	2208
<i>Ilgtermiņa ieguldījumi kopā</i>	<i>1373</i>	<i>1076</i>	<i>2208</i>
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	374	262	158
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	19765	11874	11073
Avansa maksājumi par precēm	-	-	11
Krājumi kopā	20139	12136	11242
II. Debitori			
Pircēju un pasūtītāju parādi	1486	1602	1498
Citi debitori	1000	1989	801
Nākamo periodu izmaksas	60	691	569
Debitori kopā	2546	4282	2868
IV. Naudas līdzekļi (kopā)	1533	93	6512
<i>Apgrozāmie līdzekļi kopā</i>	<i>24218</i>	<i>16511</i>	<i>20622</i>
Aktīvs kopā	25591	17587	22830
PASĪVS			
1. PAŠU KAPITĀLS			
Daļu kapitāls	2000	2000	2000
Iepriekšējo gadu nesadalīta peļņa	0	431	-1740
Pārskata gada nesadalītā peļņa	431	-2135	886
<i>Pašu kapitāls kopā</i>	<i>2431</i>	<i>296</i>	<i>1182</i>
3. KREDITORI			
II. Īstermiņa kreditori			
Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem	17168	10297	19293
Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	315	325	837
Pārējie kreditori	5677	6669	1518
Īstermiņa kreditori kopā	23160	17291	21648
<i>Kreditori kopā</i>	<i>23160</i>	<i>17291</i>	<i>21648</i>
Pasīvs kopā	25591	17587	22830

2. PIELIKUMS

SIA "Korniči" peļņas vai zaudējumu aprēķins

Rādītāju nosaukums	2005, Ls	2006, Ls	2007, Ls
Neto apgrozījums	70560	167174	170608
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	51105	136153	127200
<i>Bruto peļņa vai zaudējumi</i>	<i>19455</i>	<i>31021</i>	<i>43408</i>
Pārdošanas izmaksas	13177	34428	32992
Administrācijas izmaksas	5467	7514	9443
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi		1	266
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	300		220
<i>Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem</i>	<i>511</i>	<i>-10920</i>	<i>1019</i>
Ārkārtas ieņēmumi		9000	
Ārkārtas izmaksas		215	4
<i>Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem</i>	<i>511</i>	<i>-2135</i>	<i>1015</i>
Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu	80		129
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	431	-2135	886

3. PIELIKUMS

Uzņēmuma un konkurentu bilances par 2007. gadu

AKTĪVS	SIA "Omārs" Ls	SIA "Zivtiņa" Ls	SIA "Korniči" Ls
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI			
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	21464	29446	2208
<i>Ilgtermiņa ieguldījumi kopā</i>	21464	29446	2208
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI			
I. Krājumi			
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	576	235	158
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	21656	9874	11073
Avansa maksājumi par precēm	56	655	11
Krājumi kopā	22288	10764	11242
II. Debitori			
Pircēju un pasūtītāju parādi	873	1891	1498
Citi debitori	2358	1989	801
Nākamo periodu izmaksas	453	786	569
Debitori kopā	3684	4666	2868
IV. Naudas līdzekļi (kopā)	1490	5993	6512
<i>Apgrozāmie līdzekļi kopā</i>	27462	21423	20622
Aktīvs kopā	48926	50869	22830
PASĪVS			
1. PAŠU KAPITĀLS			
Daļu kapitāls	2000	2000	2000
Rezerves	--	3000	
Iepriekšējo gadu nesadalīta peļņa	1430	5020	-1740
Pārskata gada nesadalītā peļņa	5903	23601	886
<i>Pašu kapitāls kopā</i>	9333	33621	1182
3. KREDITORI			
I. Ilgtermiņa kreditori			
Aizņēmumi no kredītiestādēm	22562	5495	-
Ilgtermiņa kreditori kopā	22562	5495	-
II. Īstermiņa kreditori			
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	11788	5297	19293
Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	1645	4411	837
Pārējie kreditori	3598	2045	1518
Īstermiņa kreditori kopā	17031	12753	21648
<i>Kreditori kopā</i>	39593	17248	21648
Pasīvs kopā	48926	50869	22830

4. PIELIKUMS

Uzņēmuma un konkurentu peļņas vai zaudējumu aprēķins par 2007. gadu

Rādītāju nosaukums	SIA "Omārs" Ls	SIA "Zivtiņa" Ls	SIA "Korniči" Ls
Neto apgrozījums	180267	172078	170608
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	115110	105566	127200
Bruto peļņa vai zaudējumi	65157	66512	43408
Pārdošanas izmaksas	30487	27945	32992
Administrācijas izmaksas	16989	9670	9443
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	1436	--	266
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	400	--	220
Peļņa pirms procentiem un nodokļiem	18717	28897	1019
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	5890	1587	--
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	12827	27310	1019
Ārkārtas ieņēmumi			
Ārkārtas izmaksas	6023	145	4
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	6804	27165	1015
Uzņēmuma ienākuma nodoklis par pārskata periodu	901	3564	129
Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	5903	23601	886